

JAARVERSLAG 1996

JAARVERSLAG 1996

Laan van Beek en Royen 1a, 3701 AH Zeist
Telefoon 030 - 69 30 130, Telefax 030 - 69 33 621

INHOUD

Voorwoord

1. Verordeningen	1
2. Registratie	1
3. Bosbouwaangelegenheden	1
1. Bosschap en PBO-discussie	
2. Stimuleringskader ministerie van LNV	
3. Programma Beheer ministerie van LNV	
4. Najaarsoverleg met de minister van LNV	
5. Duurzaam bosbeheer en certificering van hout	
6. Bosaanleg op landbouwgronden	
7. Verzelfstandiging Staatsbosbeheer	
8. Evaluatie van de samenwerking in de bosbouw	
9. Europees bosbouwbeleid	
4. Economische aangelegenheden	5
1. Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw	
2. Duurzaam bouwen: 20% meer hout in de bouw	
3. HOSP-cijfers: voorraad, bijgroei en oogst 1991-1995	
4. De houtmarkt in 1996	
5. Belasting aangelegenheden	7
1. Vrijstelling van vermogensbelasting voor onderhoudsreserve	
2. Fiscale Groenregeling	
3. BTW-heffing op sierteeltproducten, waaronder bosplantsoen	
4. Brochure "Bos, Landgoed en Fiscus"	
6. Sociale aangelegenheden	7
1. Cao voor de particuliere bosbouw 1996-1998	
2. Wijziging Aanvullingsfonds bij ziekte en arbeidsongeschiktheid (SAZAS)	
3. Ontheffing bepalingen cao voor de particuliere bosbouw	
4. Tewerkstelling langdurig werklozen in de sector bos-, natuur- en landschapsbeheer	
5. Arbeidsomstandigheden-beleid	
6.5.1 Ontwikkeling Arbo-handboek voor de bosbouwsector	
6.5.2 Raamovereenkomst arbo-zorg Stigas-Bosschap	
6.5.3 Mogelijk interventie-onderzoek besmetting Lyme-ziekte	
6. Nationale Bosbouwberoepswedstrijden	
7. Bosbouwexcursie Finland	
7. Vrijwillige Erkenningregeling Bosbouwambachtondernemingen (VEB)	10
1. Controle bij bosbouwambachtondernemingen in het kader van de VEB	
2. Technische aanpassingen in de VEB	
3. Enquête inzake VEB bij boseigenaren en bosbouwambachtondernemingen	
4. Nieuwe wensen/ideeën inzake Erkenningregeling	
8. Onderwijsaangelegenheden	12
1. Herziening diploma Zelfstandig Beroepsbeoefenaar "Groot groen"	
2. Externe legitimering van onderwijsexamens	
3. Kwalificatiestructuur beroepsonderwijs	
4. Kaderregeling Bedrijfstakgewijze Scholing 1995 (KBS '95) en Bijdrageregeling Bedrijfstakgewijze Scholing Werklozen 1996 (BBSW '96)	

9. Automatisering in de bosbouw	13
1. Strategie Stichting Bosdata	
10. Ruimtelijke ordening en grondgebruikszaken	13
1. Compensatiebeginsel Structuurschema Groene Ruimte	
2. Trajectnota Hoge Snelheidstrein Oost / verbreding A12	
3. Handhaving "Groene wetgeving"	
4. Beleid en planvorming op provinciaal niveau	
10.4.1. Streekplanuitwerking bosaanleg in Groningen	
10.4.2. Bosbeleidsplan provincie Drenthe	
10.4.3. Evaluatie Beleidsplan Natuur en Landschap Overijssel	
10.4.4. Nota Bosverkenningen Overijssel	
10.4.5. Strategische Plannen Gelderland	
10.4.6. Overleg met Gedeputeerde Staten Noord-Brabant	
10.4.7. Provinciaal bosbeleid Noord-Brabant	
5. Beleid en planvorming op gemeentelijk niveau	
10.5.1. Algemeen	
10.5.2. Herziening brochure "Bos en Bosbouw in het Bestemmingsplan Buitengebied"	
10.5.3. Inventarisaties bosbedrijven in het kader van herziening bestemmingsplannen	
10.5.4. Kapmeldingen en aanlegvergunningen	
11. Milieu-aangelegenheden	19
1. Bestuursconvenant Meerjarenplan Gewasbescherming	
12. Fytosanitaire aangelegenheden	20
1. Wijziging regelgeving Bosschap	
2. Praktijkproef dennenscheerder	
13. Waterbeleidsaangelegenheden	20
1. Visie-notitie "Ruimte voor water"	
14. Waterschapsaangelegenheden	21
1. Proefprocedures waterschapslasten	
15. Zaad- en plantsoenvoorziening	21
1. Verandering naam, doelstelling, taken en samenstelling Zaadcomité	
2. Rapportage keuringswerkzaamheden NAKB	
16. Bosbrandweer aangelegenheden	22
1. Eindrapportage geautomatiseerde natuurbewaking	
2. Financiering Luchtsurveillance Veluws Bosbrandweer Comité	
17. Financieel overzicht	23
18. Samenstelling Bestuur, Hoofdafdeling Sociale Zaken, Afdeling Bosbouwambachten en secretariaat per 31 december 1996	25

bijlagen:

- overzicht bosbedrijven per eigenaarscategorie naar grootteklasse
- rondhoutprijs-overzicht 1996

VOORWOORD

Het jaarverslag Bosschap 1996 is behalve een jaarverslag in traditionele zin ook een verslag dat informeert over de activiteiten en standpunten van het schap. Op deze wijze hoopt het bestuur inzicht te verschaffen in wat het schap doet en betekent.

In 1996 is het debat over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties in een stroomversnelling gekomen. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze bestuursvorm zal blijven bestaan, omdat deze zinvol en nuttig wordt geacht.

Wel is door de politiek als eis gesteld dat het stelsel dient te worden gemoderniseerd. Feitelijk betekent dit dat het aantal schappen drastisch dient af te nemen. Efficiency en effectiviteit zouden hiermee zijn gediend.

Wat betreft het Bosschap is hier reeds aan gewerkt. Het Bosschap is verplaatst naar het midden van het land en is nu gehuisvest in één gebouw met u bekende organisaties als de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren (NVBE), de Federatie Particulier Grondbezit, de Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH) en de Unie van Bosgroepen. Hiermee zijn aanmerkelijke schaalvoordelen gerealiseerd.

De aandacht richt zich nu op de organisatie. Het jaar 1997 en het PBO-debat zijn bepalend voor de daartoe te ondernemen activiteiten. Inmiddels is duidelijk dat het voortbestaan van het Bosschap niet ter discussie wordt gesteld.

Het bestuur van het Bosschap heeft de intentie om het schap uit te bouwen tot een bestuursorgaan dat richting geeft aan ontwikkelingen die van belang zijn voor een vitaal bosbedrijfsleven.

mr. P.J.J.M. Mangelmans
voorzitter Bosschap

1. VERORDENINGEN

In verband met wijziging van de Wet op de Bedrijfsorganisatie is het Instellingsbesluit Bosschap omgezet in een Instellingsverordening Bosschap.

De enige materiële wijziging betreft de wijze waarop het bestuur van het Bosschap wordt samengesteld. In het (oude) instellingsbesluit was de Kroon (ministerie van LNV) bevoegd een bestuurslid te benoemen.

De bestuursleden worden thans benoemd door de organisaties van werkgevers en organisaties van werknemers. De instellingsverordening is verder - op de vernummering van enkele artikelen en kleine redactionele wijzigingen na - gelijklopend aan het instellingsbesluit.

Verder werden verordeningen inzake begroting, heffingen, bestrijding dennenscheerder, bestrijding insectenplagen in Picea en Larix en personeelsaangelegenheden vastgesteld.

2. REGISTRATIE

Op 31 december 1996 waren 1870 eigenaren met een gezamenlijk bosareaal van 252.710 hectare (inclusief rijbeplantingen omgerekend in hectare) geregistreerd. Het aantal geregistreerde bosbouwambachtondernemingen was 393.

3. BOSBOUW(BELEIDS)AANGELEGENHEDEN

3.1 Bosschap en PBO-discussie

Het functioneren van de bedrijf- en productschappen (publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties, PBO's) staat sinds de motie van het VVD-kamerlid Wiebenga (1993) ter discussie. In deze motie werd de regering gevraagd wat haar standpunt terzake van de PBO's is, gegeven de huidige en toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen. Om de motie uit te voeren heeft het Kabinet indertijd het Instituut voor Arbeidsvraagstukken (IVA) opdracht gegeven om een studie naar het PBO-stelsel te verrichten.

Eind 1995 kwam het IVA tot de conclusie dat de schappen wel degelijk van deze tijd zijn en voor het bedrijfsleven belangrijk werk verrichten. Wel stelde het IVA vast dat de schappen aan meer openheid zouden moeten werken mede door de politiek regelmatig te informeren over hun activiteiten.

De studie leidde niet tot een regeringsstandpunt.

In februari 1996 verscheen mede als reactie op de IVA-conclusies het SER-rapport "Aan de Slag". Het rapport werd samengesteld door een werkgroep waarin vertegenwoordigers van product- en bedrijfschappen en de SER zitting hebben. Het rapport is bedoeld om het initiatief in de discussie over het PBO-stelsel bij de schappen neer te leggen.

Samengevat komt dit rapport neer op het volgende. Product- en bedrijfschappen moeten op korte termijn een proces op gang brengen om tot een forse modernisering en hergroepering te komen. Verder dienen de schappen zich te richten op activiteiten en voorzieningen die nadrukkelijk een gemeenschappelijk of algemeen belang dienen. De wetgever dient strikte regels te geven om een goede marktwerking te waarborgen en de invloed van het

bedrijfsleven op de activiteiten van de schappen te vergroten.

Als conclusies werden o.a. getrokken dat de schappen een volwaardig onderdeel van het openbaar bestuur zijn, dat het PBO-stelsel geen statisch geheel is en derhalve evaluaties nuttig zijn en wijzigingen naar aanleiding daarvan voor de hand liggen, en dat de sociale dimensie een wezenlijk onderdeel van de PBO moet blijven.

Aandacht zou dienen uit te gaan naar de herijking van regelgevende bevoegdheden, naar het publieke karakter van de PBO's, tot uiting komend in een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling, en naar de functionaliteit van het stelsel.

Tenslotte bevat "Aan de slag" 11 concrete actiepunten. Het meest ingrijpend daarvan zijn: het aanpassen van wettelijke bevoegdheden, het aanpassen van het verkiezingssysteem en het voorstel te komen tot een substantiële hergroepering van de schappen (van 38 naar 12 à 16). Het rapport "Aan de Slag" heeft geen bestuurlijke status, maar moet worden gezien als een strategische stap in het debat over het PBO-stelsel. Het doel ervan is het initiatief bij de PBO's te leggen en zo mede de inhoud van het debat te sturen.

De inhoud van "Aan de slag" heeft een sterke gelijkenis met de discussie rond rol en taak van het Bosschap uit 1992. Specifiek voor het Bosschap is in ieder geval de voor PBO-begrippen ongekend hoge werkgevers-organisatiegraad. Ook moet worden vastgesteld, dat het Bosschap slechts in geringe mate gebruik heeft gemaakt van zijn verordenende bevoegdheden om in de markt in te grijpen.

In het najaar verscheen het kabinetsstandpunt. Het Kabinet blijkt aan "Aan de slag" duidelijk waarde te hechten. In grote lijnen luidt het standpunt als volgt.

- De pbo blijft. Het stelsel heeft zijn waarde bewezen voor het vervullen van publiekrechtelijke taken. Het publieke belang zal echter nadrukkelijk moeten worden gemotiveerd. Aftrek op heffingen voor werkgevers die lid zijn van een werkgeversorganisatie (de zgn. Schilthuis-korting) komt te vervallen. Het vervallen van deze korting is voor het Bosschap van betekenis.
- Het aantal schappen zal worden verminderd. Over de opheffing van een schap zal voortaan weer de wetgever beslissen en niet de SER.
In 1992 heeft het Bosschap zich op zijn positie beraden en zijn handelen op de uitkomst daarvan afgestemd. Uit deze zomer met de SER gevoerd overleg is duidelijk geworden, dat het Bosschap door de SER wordt gezien als een weliswaar klein, maar zeker volwaardig schap, dat aan alle daaraan te stellen eisen voldoet. Het samenvoegen met andere schappen is uit dien hoofde en mede gezien aard en inhoud van het Bosschap een weinig realistische optie.
- De autonome wettelijke bevoegdheden van schappen zullen worden beperkt. Zo zal de bevoegdheid om lonen en arbeidsvoorwaarden per schapsverordening te regelen (hiervan is overigens nooit gebruik gemaakt) verdwijnen.
- De medebewindsbevoegdheden c.q. de medebewindstaken blijven overeind (voor het Bosschap van geen belang).
- De werkingsduur van verordeningen van bedrijfslichamen zal naar verwachting aan een termijn worden gebonden, bijvoorbeeld vijf jaar.

- f. Een scherpe scheiding tussen private en publiek-rechtelijke belangen zal worden nagestreefd.
- g. Bestemmingsheffingen moeten liggen binnen het wettelijke takenpakket, vereisen goedkeuring vooraf door de vakministers en staan onder toezicht van de SER.
- h. Nauwlettend zal worden nagegaan of het handelen van schappen niet leidt tot marktbelemmering.
- i. Bestuursleden worden door de Kroon of de Minister benoemd.

De SER werd om advies gevraagd. In het verslagjaar is dit advies niet meer uitgebracht.

3.2 Stimuleringskader ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV)

In het kader van de Nota "Dynamiek & Vernieuwing" is besloten de beschikbare middelen van het ministerie van LNV meer te richten op innovatie en investering, dan deze beschikbaar te stellen voor structurele financiering van organisaties dan wel producten.

Daartoe is het zogenaamde stimuleringskader ontwikkeld, waarbinnen een drietal subsidieregelingen zijn gevat. Van die drie zijn er twee gericht op versterking van de markten concurrentiekracht en één op vernieuwing van het landelijk gebied.

Het stimuleringskader heeft niet de directe voorkeur van de bosbouwsector, omdat de motieven welke eraan ten grondslag liggen maar ten dele voor deze sector van toepassing zijn.

Bij de regelingen, zoals die op dat moment voorlagen, werden een drietal kanttekeningen geplaatst, betreffende de volgende onderwerpen.

- Toegankelijkheid voor alle eigenaarscategorieën
Alleen particulieren kunnen gebruik maken van de regelingen. Voor de specifieke eigendomsverhoudingen in de bosbouwsector bleek geen gehoor te vinden. Resultaat is, dat nu b.v. gemeenten en het Staatsbosbeheer zijn buitengesloten.
Het Bosschap heeft hierover de minister van LNV aangesproken. De minister heeft geantwoord, dat hij aan het bezwaar van het Bosschap niet tegemoet wenst te komen, met als reden, dat het de bedoeling is juist het particulier initiatief te bevorderen.
Het Bosschap heeft ook de Vaste Commissie voor Landbouw en Natuurbeheer uit de Tweede Kamer terzake duidelijk geïnformeerd over zijn bezwaar. Deze Commissie vergaderde uiteindelijk medio december en een reactie werd niet meer in 1996 ontvangen.

- Beoordelingscommissie en prioriteitsstelling
Voor toewijzing van subsidie is essentieel of men in samenhang tot het doel van de regelingen de hoogste prioriteit krijgt toegekend. Wat betreft prioriteitsstelling wordt het ministerie geadviseerd door de zogenaamde beoordelingscommissies.
Gaandeweg constateerde het Bosschap, dat die beoordelingscommissies zullen worden samengesteld uit personen afkomstig uit het maatschappelijk veld met een voldoende kwalificatie voor deze adviestaak, maar mensen die aan bos, natuur en landschap prioriteit zullen geven, zullen - naar moet worden gevreesd - ontbreken in de beoorde-

lingscommissies.

Ook van dit knelpunt heeft het Bosschap de minister van LNV en de Vaste Kamercommissie op de hoogte gesteld.

- Sectorplan Bos en de Investeringsregeling Markt- en Concurrentiekracht

Gebleken is, dat de Regeling Stimulering Markt- en Concurrentiekracht niet voor de bosbouwsector operationeel zal zijn, zolang het Sectorplan Bos niet door Brussel is goedgekeurd. Het Bosschap sprak de vrees uit, dat die goedkeuring niet vóór 1 januari een feit zou zijn, met als gevolg, dat de regeling in 1997 niet voor de bosbouw toegankelijk zal zijn.

3.3 Programma Beheer ministerie van LNV

In de Nota "Dynamiek & Vernieuwing" van het ministerie van LNV worden de keuzen uit het Regeerakkoord uitgewerkt voor de beleidsterreinen van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Uitgangspunt is, dat het beleid de werkenden in de agrarische sector perspectief wil bieden en de belangen van natuur en landschap wil veiligstellen.

Ten behoeve van genoemde uitwerking zijn 6 projecten onderscheiden, welke als programma's moeten worden beschouwd.

Het Programma Beheer(sregelingen) is één van de zes programma's.

De doelstelling van het Programma Beheer luidt:

"Het bevorderen van verdere ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur door bij beloning voor terreinbeheer nadrukkelijker een koppeling te leggen met het "natuurresultaat", alsmede door verruiming van de mogelijkheden om particulieren binnen en buiten de EHS in te schakelen bij natuurbeheer".

Het jaar 1996 is door LNV benut om intensief met de diverse organisaties en instanties uit de bos- en natuursector te overleggen en de ontwikkeling van het Programma Beheer verder gestalte te geven. Het Bosschap is daar ook bij betrokken geweest en heeft van meet af aan een aantal knelpuntenesignaleerd.

Door het Bosschap is vastgesteld dat in de Nota Dynamiek & Vernieuwing een probleemstelling met vele facetten wordt geformuleerd. Het Programma Beheer versmalt deze probleemstelling echter ten eerste:

- de problematiek wordt samengevat onder "natuur", terwijl het gaat over het natuurbeleid, bosbeleid, recreatiebeleid, landschapsbeleid, cultuurhistorie en de instrumenten daarvoor;
- de problematiek wordt teruggebracht tot die van binnen en buiten de EHS.

Ook tijdens de twee overleg-bijeenkomsten van het ministerie met maatschappelijke organisaties heeft het Bosschap een aantal essentiële kritische opmerkingen laten horen.

Zo moest worden geconstateerd, dat in het Programma in feite alleen ruimte is voor een bijdrage aan particuliere personen en instanties, terwijl die bijdrage met evenveel recht ook bij publiekrechtelijke organen terecht zou moeten komen in hun hoedanigheid van privaatrechtelijke eigenaren van bossen en natuurterreinen, zoals gemeenten.

Aan het eind van het verslagjaar was nog geen afronden-
de fase in de ontwikkeling van het Programma Beheer
bereikt.

3.4 Najaarsoverleg met de minister van LNV

Door omstandigheden van de kant van het ministerie kon
het geplande voorjaarsoverleg niet doorgaan. Het najaars-
overleg had plaats op 22 oktober in het verslagjaar. De
minister van LNV kon daarbij niet aanwezig zijn. Over
de volgende onderwerpen is overleg geweest.

Positieverbetering houtoogst

Imagoverbetering en optimalisering van de houtketen zijn
doelen ter verbetering van de positie van de houtproductie
en de houtoogst. Mogelijke instrumenten zijn daarbij: het
opzetten van een houtbank en een CO₂-toeslag op geoogst
hout, aldus het Bosschap.

LNv acht imagoverbetering in principe de verantwoorde-
lijkheid van het bosbedrijfsleven zelf en staat positief
tegenover het houtbank-initiatief; subsidiëring daarvan
loopt via het stimuleringskader van LNv. De verantwoor-
delijkheid inzake de CO₂-toeslag ligt in principe bij de
minister van VROM; LNv zal dit echter meenemen in
het overleg met EZ en VROM.

Duurzaam bosbeheer

LNv wordt geïnformeerd over het standpunt van het
bosbedrijfsleven terzake. Het verzoek aan LNv is om in
de richting van de Tweede Kamer expliciet te zijn over
de eisen die onder andere in het kader van de Boswet aan
het bosbeheer zullen worden gesteld.

Door LNv wordt toegezegd om het bosbedrijfsleven bij
het formuleren van een standpunt te betrekken.

Financiering bosbouwonderzoek na 1998

Het Bosschap wil de financiering van het onderzoekpro-
gramma van 1995 óók na 1998 veiliggesteld zien; men
vrees voor de noodzakelijke continuïteit.

Door het ministerie is uiteengezet, dat de onderzoeksprio-
riteiten voor de toekomst worden bediscussieerd. Dat
moet leiden tot scherp geformuleerde voorstellen. Dat wil
niet zeggen, dat er geen continuïteit zou zijn. Het kan ook
leiden tot méér middelen voor het bosbouwonderzoek na
1998, dan vooralsnog uit de meerjarenprogrammering
blijkt.

Evaluatie Bosgroepen

Het Bosschap bevestigt de conclusies van de evaluatie
van de subsidieregeling terzake. Het heeft de handhaving
van een vast bedrag per hectare naast middelen voor
specifieke projecten bepleit.

LNv heeft meegedeeld, dat er in ieder geval tot 2000
f 1.200.000,- per jaar is. Wel zal de besteding meer
projectgericht moeten zijn. Bestaande contracten zullen
worden nagekomen.

In 1997 zal de regeling moeten worden herzien.

Innovatie- en Stimuleringsregelingen

Het Bosschap wijst erop, dat middelen voor innovatie en
stimulering die aan het budget voor het bosbeleid zijn
onttrokken beschikbaar moeten blijven voor het bosbe-
drijfsleven; prioriteitsstelling moet in samenhang met het
bosbeleid worden verzekerd.

Door LNv wordt geantwoord, dat men zich door een
tweetal commissies zal laten adviseren. Bij de samenstel-
ling van die commissies wordt met het belang van het
bosbedrijfsleven in het landelijk gebied rekening gehou-
den.

Bosuitbreiding op landbouwgronden

Het Bosschap wijst op stagnatie van bosuitbreiding in het
westen van het land en op het feit, dat een belangrijk deel
van de toegezegde subsidies niet wordt benut. Voorstel is
om de subsidieregeling te beperken tot realiseerbare
projecten en premieverhoging of een toeslag toe te
kennen in urgente gebieden.

LNv erkent de problematiek en zoekt naar oplossingen
om bosaanleg te bevorderen.

3.5 Duurzaam bosbeheer en certificering van hout

De discussie over duurzaam bosbeheer en certificering
van hout werd in 1996 intensief voortgezet. Ook het
bestuur van het Bosschap besteedde aan deze problema-
tiek de nodige aandacht. Kern van overleg was daarbij het
gezamenlijk vaststellen hoe duurzaam bosbeheer door de
overheid wordt gedefinieerd en gecontroleerd en hoe
certificering op landelijk niveau het beste kan worden
geregeld.

Duurzaam Bosbeheer

In het najaar van 1996 is het proces rondom duurzaam
bosbeheer in een stroomversnelling geraakt. Door het
ministerie van LNv wordt gewerkt aan een code voor
duurzaam bosbeheer, welke de kern zal uitmaken van een
notitie over duurzaam bosbeheer, die aan de Tweede
Kamer is toegezegd. Het idee om richtlijnen voor duur-
zaam bosbeheer op te stellen is daarmee door LNv
verlaten.

Het nut van de code is het geven van inzicht in wat de
Nederlandse Overheid verstaat onder duurzaam bosbeheer
en tot welke verplichtingen dat leidt.

Bij de op dat moment voorhanden conceptvorm van de
code plaatste het Bosschap enkele essentiële kanttekenin-
gen.

- Bij de criteria wordt uitvoerig ingegaan op het rege-
ringsbeleid ten aanzien van ieder criterium en worden
delen van het milieu- en bosbeleid (in verplichtende
zin) gekoppeld aan het begrip duurzaam bosbeheer.
- De gekozen formuleringen zijn niet in constaterende
zin geformuleerd en laten marges open die niet
gewenst zijn.
- Cruciaal voor het bosbedrijfsleven is de passage waarin
wordt gesteld: "Het rijk kiest ervoor de huidige wet- en
regelgeving en de verordeningen van het Bosschap op
dit moment als basis te nemen, omdat het huidige
beheer hiermee reeds in hoge mate duurzaam is".

Hoewel de code nog ingrijpend zal dienen te worden
aangepast, geeft deze nu al het vertrouwen, dat zij voor
het bosbedrijfsleven van nut zal zijn.

Certificering van hout

De internationale organisatie Forest Stewardship Council
(FSC) is bezig per in aanmerking komend land een
overlegtafel op te zetten, waar een FSC-standaard voor
het betreffende land zal worden ontwikkeld.

Het Bosschap - als overkoepelende organisatie, waarin alle geledingen in de sector deelnemen - is al door FSC benaderd te zijner tijd aan dat overleg deel te nemen. Genoemd overleg kwam in 1996 nog niet van de grond. Wel is door het Bosschap met de FSC-vertegenwoordiging in Nederland terzake vrij intensief overleg gevoerd.

Overigens is er vanuit de houtmarkt gezien voor de Nederlandse bosbedrijven op dit moment - uit economische motieven - nog geen grote urgentie om gecertificeerd hout aan te bieden.

3.6 Bosaanleg op landbouwgronden

Medio 1996 zijn de subsidievoorwaarden voor bosaanleg op landbouwgronden via de Regeling Stimulering bosuitbreiding op landbouwgronden mede op verzoek van het Bosschapaangepast. De wijzigingen die zijn doorgevoerd, zijn zodanig, dat een praktische uitvoering van bebosningsplannen niet meer door de regels van subsidiatoezegging behoeven te worden belemmerd.

Het beperkte succes van de regeling baart het Bosschap echter zorgen. Doordat telkens veel aanvragen voor bosaanleg worden ingediend, welke nog niet uitvoeringsgereed zijn of waartegen de planologie zich vooralsnog verzet, lijkt het alsof jaarlijks veel bos zal worden aangelegd, terwijl de werkelijke bosaanleg slechts ca 30% van het aangevraagde areaal bedraagt.

Van de zijde van het ministerie van LNV wordt de zorgelijke situatie rondom de toepassing van de regeling ook onderkend. Daarom is afgesproken, dat eerst op ambtelijk niveau door het ministerie en het Bosschap naar oplossingen zal worden gezocht en dat vervolgens de problematiek in het reguliere overleg met de minister van LNV aan de orde kan worden gesteld (zie elders in dit jaarverslag).

3.7 Verzelfstandiging Staatsbosbeheer

Op 4 maart 1996 diende het Kabinet bij de Tweede Kamer het Wetsvoorstel Verzelfstandiging Staatsbosbeheer (SBB) in. Kern ervan is het omvormen van het SBB in een publiekrechtelijke rechtspersoon. Het SBB maakt dan als zodanig geen deel meer uit van het ministerie van LNV. SBB wordt dus niet geprivatiseerd, maar blijft een overheidsinstelling op het niveau van de centrale overheid. Hiermee wordt benadrukt dat de taken van het SBB primair ten behoeve van de gehele Nederlandse bevolking worden verricht. De taak van het SBB blijft het beheren van een groot gedeelte van de Nederlandse bos- en natuurterreinen voor de huidige en toekomstige generaties.

De gedachte achter het Wetsvoorstel is, dat door de externe verzelfstandiging beter dan nu gestalte kan worden gegeven aan de maatschappelijke betrokkenheid bij het werk van het SBB. Het SBB staat ten dienste van het gebruikerspubliek. Het is dus noodzakelijk voor het SBB om optimaal op de hoogte te zijn van de wensen van dit publiek. In het wetsvoorstel is daarom voorzien in een zogeheten Raad van Advies, die onderdeel gaat uitmaken van het SBB. De raad wordt samengesteld uit

diverse gebruikers van terreinen die door het SBB worden beheerd.

Het SBB is belast met het beheer van bossen en natuurterreinen van de staat en wordt van oudsher grotendeels uit de openbare middelen gefinancierd. Verwacht wordt dat door de externe verzelfstandiging de mogelijkheden van het SBB om zelf inkomsten te genereren groter worden. Gedacht wordt daarbij aan onder meer optimale benutting van de kansen die bijvoorbeeld de houtmarkt biedt, aan toegangsheffing bij sommige terreinen en een aantal landgoederen en buitenplaatsen, en aan het laten betalen van voorlichtingsactiviteiten en sponsoring. De minister van LNV en het SBB zullen jaarlijks afspraken maken over de prestaties van het SBB. De minister stelt hiervoor de nodige financiële middelen ter beschikking. De omvang van deze middelen wordt daarbij gebaseerd op door de minister nader genormeerde kosten per terreintype. Daarmee wordt de huidige exploitatiefinanciering vervangen door prestatiebeloning. Hierdoor worden ook de kosten van bestaand en van nieuw beleid zichtbaar. Achteraf zal het SBB met een kwaliteitsjaarverslag verantwoording afleggen over de behaalde prestaties.

3.8 Evaluatie van de samenwerking in de bosbouw (tientjesregeling)

In 1996 evalueerde het LEI in opdracht van de minister van LNV de "tientjesregeling". De belangrijkste conclusies van deze evaluatie waren, dat de regeling heeft geleid tot datgene waarvoor deze bedoeld was, namelijk het doen ontstaan van coöperatieve regionale bosgroepen. Verder kon worden vastgesteld, dat de bij bosgroepen aangesloten bedrijven een beter bedrijfsresultaat behaalden. Daarnaast werd geconcludeerd, dat samenwerking tot nog andere, gewenste neveneffecten leidt, zoals verbetering van de structuur in het bosbedrijfsleven, en een betere kennisoverdracht en -instandhouding. Overigens blijkt uit de LEI-evaluatie ook, dat met name de "jongere" bosgroepen nog sterk afhankelijk zijn van de tientjesregeling.

De minister van LNV komt op basis van de evaluatie tot de conclusie, dat het proces van professionalisering nog niet is afgerond. Om deze reden wil de minister de financiële ondersteuning van de samenwerking voortzetten, voorshands tot het jaar 2000.

Wel worden wijzigingen in de toekenning van subsidies voorgesteld. Gedacht wordt meer aan toekenning op basis van ingediende projecten. Projecten op het gebied van planning, bedrijfsvoering en voorlichting liggen hierbij in de rede.

Voor de nadere uitwerking zal verder overleg met de sector worden gepleegd.

3.9 Europees Bosbouwbeleid

In februari en maart kreeg het Bosschap de beschikking over het *Advies van de Commissie Milieubeheer, Volksgezondheid en Consumentenbescherming aan de Commissie Landbouw en Plattelandsontwikkeling inzake het bosbouwbeleid in de Europese Unie* (0287/94 [INI]) en het *Draft Report on the European Union's forestry policy from the Committee on Agriculture and Rural Development* (Motion for a Resolution + toelichting).

Het Boschap heeft op een aantal punten uit de notities die niet in overeenstemming zijn met de heersende Boschapsstandpunten gereageerd. Daarbij is de Commissie Landbouw en Plattelandsontwikkeling (CLP) gewezen op de volgende zaken.

- In het rapport wordt niet duidelijk gemaakt waarom op Europees niveau gekomen zou moeten worden tot regels voor "duurzaam bosbeheer". De CLP is erop gewezen, dat zulks noodzakelijk is om de eenheid in de handel te bewaren. Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel dient de inhoud van het begrip "duurzaam bosbeheer" bepaald te worden door de regeringen van de verschillende lidstaten. De certificering daarentegen is een verantwoordelijkheid van de sector en niet van de (Europese of nationale) overheid.
- Het rapport geeft verder aan, dat bij een Europees bosbeleid de nadruk zeer op de Zuideuropese lidstaten komt te liggen.
- De problematiek rond bosbranden (preventie, bestrijding en bosinplant na een catastrofe) in combinatie met de problemen van woestijnvorming zijn hieraan debet. De problemen rond ecologische rampgebieden ten noorden van de Alpen dreigen hierdoor onderbelicht te geraken. Het Boschap heeft erop gewezen dat het evenwicht zodanig hersteld dient te worden dat deze problematiek de aandacht krijgt die ze verdient.
- Het rapport geeft aan dat een Europees bosbeleid tevens sterk op buiteneuropese landen gericht zou moeten zijn. Het Boschap heeft de CLP kenbaar gemaakt, dat het uit dien hoofde belangrijk is de EU als eenheid te laten optreden en dat de EU-lidstaten de aangegane internationale verplichtingen dienen na te komen, wil de EU haar geloofwaardigheid op het gebied van haar bospolitiek behouden, waarbij de EU-lidstaten tevens een eigen nationale bospolitiek voeren die als voorbeeld moet kunnen dienen.

4. ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN

4.1 Bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw

Uit de voorlopige LEI-cijfers inzake de bedrijfsuitkomsten in de particuliere bosbouw in 1995 blijkt, dat het bedrijfsresultaat naar verwachting verbetert van f 122,- per ha negatief naar f 40,- per ha negatief. Voor de bedrijven boven 50 ha wordt een bedrijfsresultaat verwacht van f 17,- per ha positief in plaats van gemiddeld f 46,- negatief in de voorgaande drie jaren. Voor bedrijven boven 250 ha was het saldo f 59,- positief per ha.

In vergelijking met het gemiddelde over de jaren 1992/1994 zien de voorlopige resultaten over 1995 er als volgt uit (in guldens per ha).

kosten	gem. 92/94	voorl. 95
- arbeid	87	62
- werk door derden	88	78
- beheer, leiding, toezicht	169	154
- overige kosten	120	115
totale kosten	464	409
opbrengsten		
- houtverkoop	132	161
- overige opbrengsten	61	50
- subsidies en bijdragen	150	158
totale opbrengsten	343	369
negatief bedrijfsresultaat	122	40

De verandering lijkt te worden bepaald door de hogere houtopbrengsten en de overstap van de ha-bijdrage en de herbebossingssubsidie naar een ha-bijdrage in het kader van de functiebeloning.

Daarnaast lijkt ook het achterwege laten van eindkap - in ieder geval de daarop volgende herplant - bepalend, hetgeen de arbeidskosten heeft gedrukt.

Analyse van de definitieve cijfers zal het juiste inzicht moeten geven.

Die cijfers werden echter niet meer in het verslagjaar bekend gemaakt.

Het Boschap heeft inmiddels met het LEI overleg geopend over een andere richting van inventariseren, analyseren en rapporteren van resultaten, waarbij het van belang is een uitsplitsing van de resultaten te verkrijgen naar de diverse functies van het bos; het gaat niet alleen om de houttoegst.

4.2 Duurzaam bouwen: 20% meer hout in de bouw

Door het Milieuberaad Bouw (ministerie van VROM) is onderzocht op welke wijze kan worden bevorderd, dat in de bouw 20% méér hout wordt gebruikt. Dat onderzoek past in het kader van het beleid gericht op het gebruik van vernieuwbare grondstoffen met als doel de aantasting van natuur en landschap te verminderen en de beschikbaarheid van die grondstoffen veilig te stellen.

Gunstige effecten van het gebruik van vernieuwbare grondstoffen zijn ondermeer:

- het gebruik is in overeenstemming te brengen met de productie-capaciteit van de natuur;
- bij de productie is de milieu-belasting doorgaans gering;
- in de afvalfase brengt opnemings door het milieu in principe geen problemen mee.

Ondanks die gunstige effecten is er geen toename van het gebruik van vernieuwbare grondstoffen in de bouw.

Dat geldt ook voor het gebruik van hout in de bouw. Het door het Milieuberaad verrichte onderzoek heeft geleid tot een rapportage met voorstellen in de vorm van een actieplan om in de geschetste situatie verandering te brengen.

Het bestuur van het Bosschap heeft die voorstellen weliswaar met instemming begroet, maar plaatste daarbij toch een heel essentiële kanttekening. Het wordt namelijk als een gemis ervaren, dat in de rapportage geen aandacht is besteed aan de mogelijkheden om te komen tot (meer) gebruik van hout uit eigen land in de bouw. Dat heeft immers aanzienlijke voordelen op gebruik van hout uit het buitenland: het gaat daarbij om economische voordelen en voordelen op het gebied van ecologie en milieu.

In een brief aan de Stuurgroep Milieuberaad Bouw van VROM is op dat gemis gewezen. Daarbij werd aangetekend, dat in de Nederlandse bossen voldoende hout van goed bruikbare kwaliteiten groeit. Bovendien behoeft aan de duurzaamheidsgrondslag van het Nederlandse Hout - gelet op de adequate wet- en regelgeving in de bosbouw - niet te worden getwijfeld, aldus het bestuur van het Bosschap.

4.3 HOSP-cijfers: voorraad, bijgroei en oogst 1991-1995

Evenals voorgaande jaren is in het kader van het HOSP-project weer gerapporteerd over voorraad, bijgroei en oogst in het Nederlandse bos. Hierbij wordt als methode het voortschrijdende gemiddelde over een reeks van vijf jaren gehanteerd.

De HOSP-cijfers 1991-1995 gaven het beeld te zien van een toenemende staande voorraad, een stabiele lopende bijgroei en een toenemende jaarlijkse oogst waarin bovendien het aandeel zwaar hout groter wordt. De verschillen in staande voorraad tussen de eigenaarscategorie nemen af in die zin, dat de voorraad in de bossen van Rijk en lagere overheden procentueel sterker toeneemt.

Kritische kanttekeningen zijn evenwel op hun plaats. Vanaf 1995 wordt een van de vorige inventarisaties enigszins afwijkende methode van inventariseren gehanteerd. De eindkap wordt niet langer bepaald door deze apart te inventariseren aan de hand van de kapmeldingen, maar deze wordt nu geschat aan de hand van de HOSP-metingen zelf. In feite betekent dit dat 25 meetpunten bepalend zijn voor de schatting van de eindkap.

Doordat gekozen is voor deze andere wijze van inventariseren van de eindkap is ten opzichte van de voorgaande vijfjaarlijkse reeksen een groot verschil in uitkomsten ontstaan.

Het is in het geheel niet ondenkbaar dat de nu gehanteerde methode een onaanvaardbaar, verkeerd beeld geeft. Dit is ernstig omdat het dan niet alleen gaat om de hectaren eindvelling, maar ook om het effect ervan op de oogst en de voorraadgegevens.

Het Bosschap heeft Bosdata verzocht een discussie te organiseren, die er toe moet leiden dat duidelijk wordt

wat de betrouwbaarheid van de HOSP-cijfers is in het licht van het doel waartoe zij worden verzameld.

Beantwoording van deze vraag is van groot belang, omdat de reeks HOSP-cijfers nu zo groot is dat zij bepalend kan zijn voor het evalueren van het bosbeleid. Hierbij valt te denken aan het houtvoorzieningsbeleid, in het bijzonder het productievermogen, de omloop in samenhang tot zwaar hout, de rol en betekenis van soorten als douglas voor de houtproductie en de inkomsten en de schaal waarop de eindvellingen plaats hebben.

De gevraagde discussie is echter niet meer in het verslagjaar gevoerd.

4.4 De houtmarkt in 1996

Het jaar 1996 begon weinig optimistisch met sterke rondhoutprijzdalingen voor vrijwel alle sortimenten.

De oorzaken waren de versterkte import van hout uit Oost Europa - met name ook uit de Baltische staten - prijsconcurrentie uit Zweden en verminderde economische activiteit in verband met de strenge winter.

Vooraf in de celstofindustrie waren de ontwikkelingen dramatisch: werd in november 1995 nog ruim US\$ 1000 genoteerd voor een ton naaldhout-sulfaatcelstof, in maart 1997 was dat onder de US\$ 500 terechtgekomen. De marktprijs kwam daarmee onder de kostprijs te liggen. Dat gebeurde op een moment dat er verschillende grote productie-eenheden in bedrijf werden genomen.

Vooraf in Zuid-Oost Azië is in korte tijd een indrukwekkende productiecapaciteit opgebouwd die actief concurreert op de wereldmarkt. Ook in Scandinavië werden nieuwe fabrieken in bedrijf genomen.

Het gevolg daarvan was dat er grote voorraden bij de celstofproducenten werden opgebouwd, dat productiestops werden doorgevoerd om die voorraden niet verder te laten oplopen en dat prijsdalingen en leveringsbeperkingen van zowel rondhout als chips negatief uitwerkten op de bosexploitatie en de zagerij-economie.

De betekenis van deze ontwikkelingen bij de celstofindustrie is voor de houtmarkt als geheel - en dus ook voor de Nederlandse rondhoutmarkt - van groot belang. Immers over de duim gaat circa 50% van het rondhoutvolume dat wordt verzaagd weer als chips naar de pulpindustrie. Stagnatie in de celstofindustrie heeft dus onmiddellijke gevolgen voor de zagerijen, maar ook voor de rondhoutleveringen aan de spaanplaatindustrie.

Zagerijen die worden geconfronteerd met lage prijzen of leveringsbeperkingen bij de celstofindustrie bieden deze chips aan in concurrentie met rondhout bij de spaanplaatindustrie.

Ook het rondhout komt daarmee onder druk te staan. Spaanplaatrondhout staat overigens door toenemende inzet van gerecycled hout structureel onder prijsdruk.

De rondhoutverwerkende industrie heeft daardoor het hele jaar slechts relatief lage prijzen voor de meeste sortimenten kunnen betalen. "Te veel" betalen zette de bedrijfseconomie zodanig onder druk dat in enkele gevallen in België en Duitsland faillissement volgde van zagerijen. Nederlandse verwerkers oriënteerden zich versterkt op concurrerende leveringen van rondhout uit andere landen.

Ogenschijnlijk tegendraads tekent zich een grotere investeringsbereidheid af bij de exploiterende rondhout-handel die, door te investeren in harvesters en uitrijcombinaties, zoekt naar wegen om de exploitatiekosten in de hand te houden zodat bij dalende houtprijzen toch nog een aankoop prijs op stam kan worden betaald die tot werkelijke levering van hout door de beseigenaar leidt. Ondanks houtprijzdaling kan dan toch de keten van bos tot eindproduct in stand blijven.

5. BELASTING AANGELEGENHEDEN

5.1 Vrijstelling van vermogensbelasting voor onderhoudsreserve

Ingevolge artikel 8 van de Wet op de vermogensbelasting zijn vrijgesteld op voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoederen. Door de Belastingcommissie van het Bosschap is voorgesteld om ook een reserve tot onderhoud en verbetering van die landgoederen fiscaal vrij te stellen. Daaraan bestaat in de praktijk nadrukkelijk behoefte.

Destijds heeft de toenmalige Staatssecretaris van Financiën zich in beginsel positief over dat verlangen uitgelaten, maar later zijn daartegen van ambtelijke zijde op het departement alsnog bezwaren geopperd. Men vreest afbakeningsproblemen met andere geldmiddelen waarover de eigenaar van het landgoed beschikt, welke niet voor landgoed-onderhoud zijn afgezonderd.

De Belastingcommissie van het Bosschap heeft deze kwestie in het verslagjaar nog eens onder de loop genomen en is van mening, dat het aanbeveling verdient de zaak weer onder de aandacht van het ministerie van Financiën te brengen. Dat zou door professor Geppaart, lid van de Belastingcommissie van het Bosschap, worden voorbereid.

5.2 Fiscale Groenregeling

De Fiscale Groenregeling blijkt vooral interessant te zijn voor financiële instellingen, zoals banken, die als bemiddelaar bij grote milieu-projecten optreden.

De Belastingcommissie van het Bosschap is van mening, dat de Fiscale Groenregeling voor (kleine) projecten in de bosbouw of in de sfeer van landgoederen thans niet interessant is. De complexiteit van de regeling en de voor de regeling geldende minimum project-omvang van f 50.000,- vormen barrières.

Verder blijkt het lastig te zijn om volledig groene projecten te formuleren, welke voldoende renderen om de rente en aflossingen te kunnen voldoen.

5.3 BTW-heffing op sierteeltproducten, waaronder bosplantsoen

In december 1994 heeft de Europese Commissie een voorstel ingediend om sierteeltproducten (waaronder bosplantsoen) naar keuze van de lidstaten onder te brengen in het hoge dan wel het lage BTW-tarief. Daartegen heeft België zich verzet met als argument, dat verschillende BTW-tarieven op sierteeltproducten concurrentie-verstorend zouden kunnen werken, bijvoorbeeld bij export. België is één van de lidstaten die sierbloemen

onder het hoge tarief laten vallen.

Daarna is deze kwestie (wederom) aan de orde geweest in de Raad van de ministers van Economische Zaken en Financiën van de EU (ECOFIN), waar is besloten het lage BTW-tarief te handhaven tot een definitief regime in de Europese Unie is vastgesteld (niet te verwachten vóór het jaar 2000).

Door het Bosschap is eerder (en bij herhaling) reeds sterk gepleit voor handhaving van het lage BTW-tarief op bosplantsoen en het besluit van de ECOFIN-ministers was dan ook aanleiding voor het bestuur van het Bosschap op dit punt voorlopig verder geen actie te ondernemen.

5.4 Brochure "Bos, Landgoed en Fiscus"

In 1990 verscheen (bij de Nederlandse Vereniging van Beseigenaren) onder de titel "Bos, Landgoed & Fiscus" voor het eerst een overzicht van de fiscale faciliteiten voor bossen en landgoederen.

Het feit, dat sindsdien vele belastingwetten zijn gewijzigd (vooral ten gunste van de eigenaren van bossen/landgoederen) heeft de Federatie Particulier grondbezit doen besluiten een geheel herziene versie uit te brengen. Leden van de Belastingcommissie van het Bosschap hebben bij de samenstelling van de brochure van commentaar en advies gediend.

Aan alle bij het Bosschap geregistreerde particuliere beseigenaren is een brochure toegezonden.

6. SOCIALE AANGELEGENHEDEN

6.1 Cao voor de particuliere bosbouw 1996-1998

Eind oktober 1996 hebben partijen betrokken bij de cao voor de particuliere bosbouw in de Hoofdafdeling Sociale Zaken van het Bosschap overeenstemming bereikt over een nieuwe cao, met een looptijd van twee jaar: van 1 mei 1996 t/m 30 april 1998.

De belangrijkste onderdelen van de cao in vergelijking met de vorige cao zijn de volgende.

Verkorting gemiddelde arbeidsduur

De gemiddelde wekelijkse arbeidsduur wordt met ingang van 1 januari 1997 teruggebracht van 38 uur naar 37 uur; te realiseren via toekenning van zes extra roostervrije dagen, in overleg tussen werkgever en werknemer vast te leggen.

55+-regeling voor oudere werknemers

Vanaf 1 januari 1998 kunnen werknemers van 55 jaar en ouder kiezen voor een vierdaagse werkweek met behoud van 90% van het loon en tegen inlevering van 12 roostervrije dagen; bij een parttime dienstverband geldt de regeling naar rato.

De opbouw van VUT- en pensioenrechten blijft gebaseerd op het "oude" niveau.

Loonsverhoging

Met terugwerkende kracht tot 1 juli 1996 worden alle lonen initieel met 0,5% verhoogd. De lonen van de losse werknemers worden per 30 december 1996 nog eens met 1% verhoogd.

Prijscompensatie

De prijscompensaties van 1996 en 1997 worden tot een maximum van 2,6% gebruikt ter financiering van de arbeidsduurverkortings; als de prijscompensaties tezamen meer bedragen dan 2,6%, wordt het meerdere tegelijk met de prijscompensatie per 1 januari 1998 betaald.

Verhoging minimum vakantietoeslag

De minimum vakantietoeslag voor vaste werknemers van 22 jaar en ouder wordt verhoogd van f 2485,- naar f 2995,-. Voor jeugdige vaste werknemers wordt de minimum vakantietoeslag van de f 2995,- afgeleid via de daarvoor geldende staffel.

Invoering nieuwe loonschaal/functiegroep

In de nieuwe cao wordt een aanloopschaal (functiegroep 0) geïntroduceerd voor vakantiewerkers en werknemers in het kader van werkgelegenheidsbevorderende overheidsmaatregelen: betaling van het minimumloon gedurende de eerste 3 maanden, 120% van het minimum loon gedurende de volgende 3 maanden en direct daarna inschaling in functiegroep 1.

Toepassing spaarloonregeling

De spaarloonregeling wordt van toepassing voor alle categorieën werknemers; ook werknemers met een los dienstverband kunnen nu dus van de spaarloonregeling gebruik maken.

Het nieuwe cao-boekje verscheen niet meer in het verslagjaar.

6.2 Wijziging Aanvullingsfonds bij ziekte en arbeidsongeschiktheid (SAZAS)

Voor de agrarische sectoren waaronder de bosbouwsector bestaat de SAZAS-cao (Stichting Aanvullingsfonds bij Ziekte en arbeidsongeschiktheid Agrarische Sectoren). Deze cao is ontwikkeld in verband met de afschaffing (in feite: privatisering) van de Ziektewet en voorziet in aanvulling op de uitkering bij ziekte en arbeidsongeschiktheid.

De SAZAS-cao 1996-2000 is op een aantal punten gewijzigd; dat is in de nieuwe SAZAS-cao 1997-2001 vastgelegd.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- het onderscheid tussen "kleine werkgever", "grote werkgever" en "poolwerkgever" is veranderd in een onderscheid tussen "poolwerkgever" en "werkgever niet behorend tot de pool";
- de periodes van eigen risico zijn nu als volgt bepaald:
 - * de poolwerkgever kan kiezen uit één week, twee weken of zes weken eigen risico;
 - * de werkgever niet behorend tot de pool kan kiezen uit één week, twee weken, zes weken of dertien weken eigen risico;
- de regeling inzake aanvullingsrechten na einde arbeidsverhoudingen is vervallen (thans ondergebracht bij SUWAS-regeling).

De SAZAS-cao verschijnt - ondermeer in verband met het zeer regelmatig voorkomen van wijzigingen - niet in de vorm van een cao-boekje. Wel is vóór het einde van

het jaar gezorgd voor verkrijgbaarheid van de complete tekst van deze cao.

6.3 Ontheffing bepalingen cao voor de particuliere bosbouw

In 1996 zijn bij partijen betrokken bij de cao voor de particuliere bosbouw twee verzoeken in gediend om ontheffing van bepalingen in de bosbouw-cao te verkrijgen.

In beide gevallen betrof het een verzoek om ontheffing van het bepaalde ex artikel 68 (Beloning werknemers werkzaam in het kader van werkgelegenheidsbevorderende overheidsmaatregelen), ten behoeve van het inzetten van langdurig werklozen in het bos-, natuur- en landschapsbeheer via de Melkert-banenregeling. De verzoeken waren afkomstig van Landschapsbeheer Drenthe (juni 1996) en Landschapsbeheer Groningen (oktober 1996).

Door partijen is terzake onder meer het volgende overwogen.

- De aard van de in het kader van de Melkert-banenregeling uit te voeren werkzaamheden zou geheel passen binnen het normale werkpakket, dat vakbekwame ondernemers gewend zijn uit te voeren tegen marktconforme condities; de diverse categorieën beseigenaren zouden over de nodige regelingen en (financiële) middelen beschikken om zowel betaling op cao-niveau te kunnen doen alsmede het werk op marktconforme wijze te laten uitvoeren.
- Er is een andere regeling voor het in dienst nemen van werklozen, zodat inzet via de Melkertbanenregeling niet nodig zou zijn.
- Inzet van langdurig werklozen via Melkert-banen zou direct en indirect kunnen leiden tot verdringing van reguliere banen.
- De opvatting is, dat voor het inzetten van langdurig werklozen weliswaar een laagdrempelige instroom gewenst is, maar anderzijds moet ook binnen redelijke termijn een volwaardige beloning worden verstrekt.

Na ampele discussie hebben partijen besloten - ten aanzien van Landschapsbeheer Drenthe: op basis van het gestelde in de cao welke afliep per 30 april 1996 - om ontheffing te verlenen, waarbij gedurende de eerste drie maanden 100% van het minimumloon mag worden betaald, gedurende de volgende drie maanden 120% van het minimum loon en direct daarna plaatsing in functieschaal I dient te geschieden.

In de nieuwe cao, waarover eind oktober door partijen overeenstemming is bereikt, is extra een lage loonschaal 0 opgenomen, met de hierboven genoemde inhoud: 3 maanden 100% minimum loon, 3 maanden 120% minimum loon en aansluitend inschaling in groep I.

Door Landschapsbeheer Drenthe en Landschapsbeheer Groningen is aangegeven, dat men met de verleende ontheffing c.q. met het bepaalde in functieschaal 0 niet uit de voeten kan, omdat de Melkert-banenregeling verplicht voorziet in toepassing gedurende het eerste jaar van 100% van het minimum loon.

Dat vormde voor Landschapsbeheer Groningen aanleiding cao-partijen te vragen om te bewerkstelligen dat de cao adequaat zou worden toegesneden op de inzet van Melkert-banen.

Partijen hebben daarop laten weten, dat heroverweging van de verleende ontheffing aan de orde kan zijn, wanneer daar toezeggingen in de sfeer van vaste aanstellingen na afloop van de Melkert-regeling tegenover zouden kunnen worden gesteld.

Dat werd in het verslagjaar niet meer geëffectueerd.

6.4 Tewerkstelling langdurig werklozen in de sector bos-, natuur- en landschapsbeheer

Medio 1995 is aan onder andere de minister van LNV aangeboden de Nota met betrekking tot tewerkstelling van langdurig werklozen in de sector bos-, natuur- en landschapsbeheer. Dat geschiedde in antwoord op diens verzoek aan het Bosschap om na te gaan of in de sector bos-, natuur- en landschapsbeheer mogelijkheden zijn om langdurig werklozen in te zetten ter vergroting van de veiligheid en ter handhaving van de openbare orde in en om de beheerde gebieden.

Medio december vroeg het bestuur van het Bosschap de minister van LNV zich sterk te maken voor de aanwijzing van 300 Melkert-banen ten behoeve van het toezicht in het buitengebied in Gelderland (zie verder jaarverslag Bosschap 1995, blz. 11).

Eind januari 1996 heeft de minister van LNV het Bosschap er in zijn reactie op gewezen, dat de Melkert-banenregeling speciaal gericht is op het creëren van extra arbeidsplaatsen in de grote steden in de sfeer van openbare veiligheid, toezicht en kinderopvang.

In antwoord op het verzoek van het Bosschap om Melkertbanen ook te kunnen realiseren bij projecten in het landelijk gebied (bos, natuur en landschap), met name gericht op handhaving van de "groene wetgeving" liet de minister weten, dat daartoe mogelijkheden bestaan, maar dat toewijzing van Melkert-banen uitsluitend kan geschieden door de aan de Melkertbanen-regeling deelnemende 31 gemeenten.

Het bestuur van het Bosschap heeft in zijn februari-vergadering kennisgenomen van de boodschap van de minister van LNV en besloten om in diens richting te reageren met het verzoek om bij de uitvoering van de Melkert-banenregeling de aanwijzing van meer gemeenten met veel bossen en natuurterreinen te bevorderen.

In zijn antwoord liet de minister van LNV weten, dat inzet van Melkert-banen door gemeenten niet beperkt is tot het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Als voorbeeld daarvan kunnen worden genoemd de toezicht-projecten in Gelderland. Verder verduidelijkte de minister, dat het taakveld "beheer openbare ruimte" niet rechtstreeks betrekking heeft op het landelijk gebied.

6.5 Arbeidsomstandigheden-beleid

6.5.1 Ontwikkeling Arbo-handboek voor de bosbouw-sector

Het werk in de bossen behoort tot de meest risico-volle werkzaamheden in Nederland.

Ondernemers in de bosbouw zijn zich weliswaar bewust van de veiligheidsrisico's rondom het boswerk, maar doen daarmee in de praktijk nog (te) weinig.

Specifieke, op de bosbouwsector toegesneden Arbo-zorg is dringend gewenst en heeft voor het Bosschap dan ook de hoogste prioriteit. Daarom wordt op initiatief en onder auspiciën van het Bosschap een Arbo-handboek voor de bosbouwsector samengesteld. Dat moet voor de bedrijven een handleiding vormen om tot veilige situaties rondom werk en bedrijf te komen.

Voor de financiering van de ontwikkeling van het Arbo-handboek heeft het Bosschap uiteindelijk met succes een beroep gedaan op de Tijdelijke Bijdrageregeling Arbo-projecten voor de agrarische sector van het ministerie van LNV. Op grond daarvan krijgt het Bosschap de helft van de subsidiabele kosten van het project vergoed tot een maximum van ca f 50.000,-.

De ontwikkeling van het Arbo-handboek is uitbesteed aan de heer Van Dijk van bureau Ecosol. De begeleiding ervan is in handen van de Commissie Arbeidsomstandigheden van het Bosschap.

In het Arbo-handboek zal ondermeer aandacht worden besteed aan:

- organisatorische veiligheidsaspecten;
- arbo-risico's;
- risico inventarisatie en evaluatie;
- fysieke en technische veiligheidsaspecten;
- handelingen in de bosbouw.

Het handboek zal aan alle bij het Bosschap geregistreerde bosbouwambachtondernemingen ter beschikking worden gesteld. Het is verder de bedoeling om een aantal bijeenkomsten te organiseren ter ondersteuning van bosbouwambachtondernemingen bij de organisatie en realisatie van arbozorg in het bedrijf. Verdere begeleiding bij de ontwikkeling van arbozorg kan worden geboden door de Arbo-dienst, waarbij men moet (wettelijk verplicht per 1 januari 1998!) zijn aangesloten.

6.5.2 Raamovereenkomst arbo-zorg Stigas-Bosschap

Het Bosschap heeft de Arbo-dienst Stigas in 1994 verzocht een Praktijkproef Arbo-zorg op te stellen, gelet op de per 1 januari van dat jaar in werking getreden wettelijk bepalingen inzake ziekte-verzuim en arbeidsongeschiktheid. Genoemde praktijkproef was gericht op preventie van risico's, op ongevallen en op gezondheidsschade-voorkomende bedrijfsmaatregelen.

Resultaat van één en ander is geweest, dat het Bosschap en Stigas een collectief contract hebben afgesloten, op grond waarvan geïnteresseerde bedrijven zich tegen een gereduceerd jaartarief kunnen verzekeren van een basispakket arbozorg, met onder meer de volgende belangrijke onderdelen:

- beschikbaarstelling van instrumenten voor risico-inventarisatie en ziekteverzuimbeleid;
- advisering over de uitvoering van risico-inventarisatie;
- toetsing/evaluatie van de door de werkgever en zijn werknemers zelf ingevulde risico-inventarisatie;
- advisering op basis van de uitgevoerde risico-inventarisatie;
- advisering inzake bedrijfshulpverlening;

In het voorjaar van 1996 werd reeds aan veel bedrijven een aansluitingscontract aangeboden en eind 1996 waren al enige tientallen bedrijven met ca 125 deelnemende werknemers aangesloten.

6.5.3 Mogelijk interventie-onderzoek besmetting Lyme-ziekte

Op grond van onderzoeksresultaten is door de Bedrijfsgezondheidsdienst RBB vastgesteld, dat reservaatwerkers van het Staatsbosbeheer door hun werk een vijftien maal zo grote kans lopen om besmet te raken met de Lyme-bacterie (*Borrelia burgdorferi*) als ambtenaren die niet beroepshalve bij natuurbeheer zijn betrokken en een vijf maal zo grote kans lopen als het overige uitvoerend technisch personeel.

Vellingswerkers zijn mogelijk nog sterker aan de besmettingsrisico's blootgesteld.

Door RBB wordt daarom voorgesteld een omvangrijk interventie-onderzoek op te zetten, waarbij een groot aantal reservaat-arbeiders in "het ene gebied" en een groot aantal vellingwerkers in "het andere gebied" hun werkpakken met het teken-afweermiddel Pyremethrine sprayen; een even groot aantal reservaat-arbeiders in "het andere gebied" en een even groot aantal vellingwerkers in "het ene gebied" zouden passief moeten worden gevolgd. Met vertegenwoordigers van organisaties in het bosbedrijfsleven heeft enkele keren ambtelijk overleg plaats gehad, onder andere betreffende de volgende knelpunten:

- het probleem om grote aantallen reservaatwerkers en vellingwerkers (twee keer 300 man) te vinden;
- het probleem om al deze mensen gedurende langere tijd precies bij de les te houden;
- de hoge kosten van het onderzoek;
- de organisatie van het onderzoek;
- de mogelijke schadelijkheid van het (omvangrijke) gebruik van het middel Pyremethrine.

Mede hierdoor kon in het verslagjaar maar weinig voortgang bij het opzetten van het onderzoek worden geboekt.

6.6 Nationale bosarbeidswedstrijden

De organisatie van bosarbeidswedstrijden is een niet weg te denken fenomeen in het bosbouwbedrijfsleven; dat geldt zowel voor de deelnemers aan die wedstrijden, de toeschouwers (al dan niet uit de sector) en het bedrijfsleven, betrokken bij de vakbeurs, welke naast de wedstrijden wordt gehouden.

In het verslagjaar waren aan de orde de finales van de bosarbeidswedstrijden + vakbeurs; bovendien heeft men zich gebogen over voortzetting van één en ander.

Finales kampioenschappen 1996

Op zaterdag 1 juni 1996 zijn op Park Berg en Bos te Apeldoorn de finales nationale kampioenschappen bosarbeid gehouden, tezamen met de vakbeurs voor het bedrijfsleven. Ruim 3500 bezoekers waren daarbij aanwezig. De kampioenschappen zijn georganiseerd door het Bosschap, in samenwerking met andere organisaties uit de bosbouw.

Aan de finales gingen in 1995 voorrondes vooraf in Otterlo, Smilde en Vessem.

Aan de vakbeurs namen 37 bedrijven en organisaties deel. Over het algemeen betoonden de deelnemers zich zeer tevreden over de vakbeurs, vooral dankzij een goede opkomst van de mensen uit de bosbouwvakwereld. Algemene opvatting was dan ook duidelijk, dat zou moeten worden doorgegaan met dit tweejaarlijkse evenement in 1998.

Voortzetting organisatie

De Commissie Organisatie Nationale Bosbouwberoepswedstrijden heeft zich beraden over voortzetting van de bosarbeidswedstrijden na het terugtreden van de heer Schouten, die als adjunct-secretaris van het Bosschap jarenlang met het nodige succes dé drijvende kracht en organisator achter deze evenementen is geweest.

Genoemde commissie is van mening, dat de ontstane situatie moet worden benut om het evenement te verbreden en verder te professionaliseren en daartoe een projectmanager aan te trekken.

Het bestuur van het Bosschap is daarmee en met de door de commissie uitgezette lijnen akkoord gegaan en heeft besloten daartoe f 20.000,- beschikbaar te stellen.

De aanstelling van een projectmanager had niet meer in het verslagjaar plaats.

6.7 Bosbouwexcursie Finland

Van zaterdag 31 augustus tot en met woensdag 4 september 1996 werd door een delegatie van werknemersleden uit het bestuur en uit de Afdeling Bosbouwambachten van het Bosschap, aangevuld met twee leden van het secretariaat, een bosbouwexcursie naar Finland gemaakt.

Op het programma stonden ondermeer:

- een ontmoeting met de Finse vakbeweging;
- een bezoek aan het ministerie van Landbouw & Bosbouw;
- een bezoek aan The Forest and Park Service (het Finse Staatsbosbeheer);
- een bezoek aan de houtverwerkende industrie Enso-Gutzeit;
- een bezoek aan een particulier gemengd bedrijf met akkerbouw, veeteelt en bosbouw.

Terug in Nederland kon het gezelschap concluderen, dat Finland een prachtig land is en voor bosbouwers - en zeker voor diegenen die zich betrokken velen bij de houtexploitatie - een waar paradijs. De omvang van de houtverwerkende industrie is indrukwekkend en het eigendom van een onderneming als Enso met bijna 600.000 ha spreekt enorm tot de verbeelding.

Gedurende de korte, maar intensieve excursie zijn waardevolle indrukken opgedaan.

7. VRIJWILLIGE ERKENNINGSREGELING BOSBOUWAMBACHTONDERNEMINGEN

In het verslagjaar is veel aandacht besteed aan de Vrijwillige Erkenningregeling Bosbouwambachtondernemingen (VEB).

7.1 Controle bij bosbouwambachtondernemingen in het kader van de VEB

In het verslagjaar werd het tweejarige controle-project bij bosbouwambachtondernemingen afgesloten. Belangrijke conclusies daarbij zijn:

- op basis van de uitgevoerde looncontroles moet worden vastgesteld, dat de bosbouwsector geen bijzondere, risicovolle sector vormt;
- meer aandacht moet ondermeer worden besteed aan veiligheidsaspecten, toepassing van cao's, aansluiting bij een arbo-dienst;
- door de bosbouwambachtondernemingen wordt waardering uitgesproken voor de controle; controle wordt ook uit oogpunt van de preventieve werking die ervan uitgaat en uit oogpunt van geloofwaardigheid van de VEB onmisbaar geacht;
- efficiëntere terugkoppeling van geconstateerde onregelmatigheden, gevolgd door een juiste inzet van sanctiemiddelen is noodzakelijk.

Met inachtneming van de resultaten en conclusies terzake is medio 1996 een nieuw controle-voorstel ontwikkeld en ter mede-financiering aan het ministerie van LNV aangeboden. LNV heeft daarop met een toezegging van f 45.000,- op jaarbasis gedurende twee jaar positief gereageerd.

Tegen het einde van 1996 is een wezenlijke omslag in het denken over de VEB op gang gekomen, welke naar het zich laat aanzien ook gevolgen voor de opzet van controle in het kader van die VEB zal gaan hebben.

7.2 Technische aanpassingen in de VEB

In het verslagjaar moest de VEB op een aantal punten technisch worden herzien.

Dat betrof - zonder daarop verder in te gaan - de volgende zaken:

- beëindiging van het overgangsrecht voor bosbouwambachtondernemingen (oud artikel 5);
- schrapping van de meldingsplicht inzake langdurig arbeidsverzuim (oud artikel 7 lid c);
- wijziging van een controle-aspect (oud artikel 9);
- wijziging van de sanctie-regeling (oud artikel 11);
- wijziging van de regeling van beroep (oud artt. 14 en 15).

Ten aanzien van beide laatste wijzigingen (sanctie-regeling en regeling beroep) zij opgemerkt, dat deze het gevolg waren van de geconstateerde niet-toereikende inzet van het sanctie-instrument in het kader van de controle op de VEB. Wijziging van de sanctie-regeling vereiste een technische aanpassing van de regeling van beroep in de VEB.

7.3 Enquête inzake VEB bij boseigenaren en bosbouwambachtondernemingen

Meer en meer werd in 1996 helder, dat de functie, de betekenis en het functioneren van de VEB niet onomstreden zijn. Geluiden dienaangaande komen zowel uit kringen van eigenaren/opdrachtgevers als uit kringen van aannemers van boswerk.

Ten behoeve van een zo duidelijk mogelijk beeld betref-

fende heersende opvattingen is daarom besloten op omvangrijke schaal een vragenlijst te verspreiden. De uitwerking van de enquête leidde tot de volgende conclusies.

- De respons onder alle categorieën inzenders is met gemiddeld 46% opvallend hoog; de VEB is kennelijk iets, dat de sector wel degelijk raakt.
- Gemiddeld 89% van de respondenten is bekend met de VEB.
- Bij inschakeling van (onder)aannemers worden in zeer overwegende mate erkende bedrijven ingeschakeld.
- "Vakbekwaamheid bij uitvoering werk", op de voet gevolgd door "inachtneming veiligheidsvoorschriften" en vervolgens "correcte afdracht premies" en "toepassing juiste cao" worden als belangrijkste eisen/voorwaarden genoemd.
- Meest genoemde, aanvullend gewenste eisen/voorwaarden zijn: rekening houden met het milieu, verplichting tot inschakeling van VEB-bedrijven, meer controle/toezicht op het werk, regeling voor klachten/geschillen en aandacht voor opleiding/scholing/voorlichting werknemers.

7.4 Nieuwe wensen/ideeën inzake Erkenningsregeling

De hierboven gemelde ontwikkelingen en ervaringen hebben geleid tot een aantal geheel nieuwe gedachten inzake de Erkenningsregeling en zaken die daarmee annex zijn.

Het betreft in hoofdlijnen het volgende.

Registratie van bosbouwambachtondernemingen

Het is zeer de vraag of bedrijven met een omzet op jaarbasis van maximaal f 25.000,- wel als bosbouwambachtonderneming kunnen worden aangemerkt; bedrijven met zo'n kleine omzet zullen zeer overwegend op ander terrein werkzaam zijn en "er af en toe in het bos iets bijdoen". Voorstel is om registratie bij het Bosschap pas voor bedrijven vanaf f 25.000,- verplicht te stellen.

Omzetcriterium voor deelneming aan VEB

In het verlengde van de zojuist genoemde registratieproblematiek van heel kleine bedrijfjes wordt voorgesteld tot de VEB alleen bedrijven toe te laten, die met het boswerk op jaarbasis een omzet van minimaal f 50.000,- realiseren.

Toelating tot VEB op grond van ervaring

Het voorstel is om bedrijven die niet over de vereiste diploma's beschikken toch de mogelijkheid te bieden aan de VEB deel te nemen, waarbij dan wel aan enkele andere voorwaarden moet worden voldaan (o.a. drie jaar registratie bij Bosschap, drie gunstige getuigschriften, hanteren Algemene Ondernemers Vaardigheden).

Inschakeling onderaannemers

Onderaannemers hoeven niet erkend te zijn, maar moeten wel bij het Bosschap geregistreerde bedrijven zijn en dienen in elk geval aan de voorwaarden te voldoen, die ook aan erkende bedrijven worden gesteld.

Klachten-/geschillenregeling

Voorstel is te komen tot een regeling van klachten/geschillen over de kwaliteit/uitvoering van het werk, waarbij de afhandeling door een geschillencommissie geschiedt.

Controle in het kader van de VEB

In het verlengde van de diverse ideeën en voorstellen wordt voorgesteld, de controle vooral via de regeling van klachten/geschillen te laten lopen en aanvullend een vorm van veldcontrole te organiseren, waarbij dat laatste vooral ook een adviserend/begeleidend karakter heeft.

De Afdeling Bosbouwambachten en het bestuur van het Bosschap konden zich in grote lijnen vinden in deze ideeën. Met de uitwerking ervan zal in 1997 een begin worden gemaakt.

Nadere informatie ontwikkelingen VEB

Uitgebreide informatie en documentatie over alle onderwerpen betreffende de VEB zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van het Bosschap (tel. 030-6930130; vragen naar de heer Bouma).

8. ONDERWIJSAANGELEGENHEDEN

In het verslagjaar hadden vooral de volgende onderwerpen de aandacht van het Bosschap:

- herziening van het diploma (secundaire opleiding) Zelfstandig Beroepsbeoefenaar "Groot groen";
- de zogenaamde externe legitimering van onderwijs-examens;
- Het project Kwalificatiestructuur 2000 inzake het beroepsonderwijs;
- de invulling van de Kaderregeling Bedrijfstakgewijze Scholing 1995 en de Bijdrageregeling Bedrijfstakgewijze Scholing Werklozen 1996.

8.1 Herziening diploma Zelfstandig Beroepsbeoefenaar "Groot groen"

Reeds in het najaar van 1995 heeft de Onderwijscommissie van het Bosschap zich tezamen met de Landelijke Organisatie Beroepopleidingen Agrarische Sectoren (LOBAS) gebogen over de wenselijkheid van herziening van de opleiding (het diploma) Zelfstandig Beroepsbeoefenaar (ZB) Groot groen. Dat zou moeten worden opgesplitst in twee richtingen: "bos- en natuurbeheer" en "groenvoorziening", met een onderverdeling voor de laatste naar klein groen en groot groen.

In 1996 is daarover in de Onderwijscommissie nog eens van gedachten gewisseld.

De ongewenste situatie ten aanzien van genoemde opleiding hangt samen met een drietal knelpunten.

Het diploma ZB Groot groen is niet herkenbaar voor de beroepspraktijk.

Tussen de inkleuring "groenvoorziening" en "bos- en natuurbeheer" bestaat een onaanvaardbaar groot verschil, dat niet tot uitdrukking komt in de titels van certificaten, noch in de titel van het diploma. De waarde van het diploma is onduidelijk voor bedrijven/werkgevers.

De huidige diplomastructuur brengt de kwaliteit van de opleiding in gevaar.

Het gaat erom, dat het diploma Groot groen niet past bij het beroepsprofiel van mensen die werken in het bos- en natuurbeheer, maar ook niet bij het beroepsprofiel van mensen die werken in de groenvoorziening.

De huidige structuur heeft onaanvaardbare doorstroommogelijkheden.

Met de inkleuring "groenvoorziening" kan men doorstromen naar de hogere opleiding "Bos- en natuurbeheer" en omgekeerd.

Ook in horizontale richting zijn er ongewenste doorstroommogelijkheden.

In alle gevallen kan dit niet tot goed gekwalificeerde vakmensen leiden.

Inmiddels wordt door LOBAS de laatste hand gelegd aan een voorstel tot wijziging van de secundaire opleiding ZB "Groot groen". De behandeling daarvan zal begin 1997 plaatshebben.

8.2 Externe legitimering van onderwijsexamens

Op 1 januari 1996 is de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) ingevoerd. Deze wet legt de verantwoordelijkheid voor examinering volledig bij de onderwijsinstelling.

Onderwijsinstellingen maken, organiseren en evalueren hun examens zelf. Zij voeren hun taken uit in het kader van en als onderdeel van een kwaliteitszorgsysteem. Bij dat systeem behoort de zogenaamde externe legitimering. Externe legitimering houdt in, dat een gedeelte van de examinering in samenwerking met of door een exameninstelling moet worden uitgevoerd.

De Onderwijscommissie van het Bosschap heeft bij de ontwikkeling van de externe legitimering geen actieve rol. Wel heeft zij een signalerende taak. Wat dat betreft is in de Commissie opgemerkt, dat de gewenste gelijkheid en vergelijkbaarheid van examens c.a. alleen kan worden bewerkstelligd als op landelijk niveau een beperkt aantal goed-geïnstrueerde vak-gecommitteerden opereert. Verder is het in ieder geval ten aanzien van de kernen van de opleidingen van belang, dat goede afspraken omtrent procedures en inhoud worden gemaakt.

8.3 Kwalificatiestructuur beroepsonderwijs

De huidige kwalificatiestructuur voor het beroepsonderwijs ten behoeve van de agrarische sectoren is destijds op initiatief van de minister van LNV ontwikkeld en vastgelegd in een reeks van overzichten van diploma's en certificaten (ODC). Het ODC voldoet qua inhoud, vorm en structuur niet meer aan de huidige en toekomstige maatstaven. Dit hangt ondermeer samen met de inwerkingtreding van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs en met een aantal criteria welke de Adviescommissie Onderwijs Arbeidsmarkt hanteert.

Eén en ander heeft geleid tot het opzetten van een project om te komen tot een nieuwe kwalificatiestructuur: het Project Kwalificatiestructuur 2000. Dat beoogt:

- te komen tot een kwalificatiestructuur voor het agrarisch beroepsonderwijs, welke voldoet aan de daaraan te stellen maatstaven;
- de communicatie tussen bedrijfsleven en agrarisch beroepsonderwijs te optimaliseren;
- de eigen verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven ten aanzien van nadere precisering van de vraag naar bepaalde vormen van onderwijs/onderwijselementen te ondersteunen;
- het vergroten van de mogelijkheden van het systeem van agrarisch beroepsonderwijs om in te spelen op de vraag naar bepaalde vormen van onderwijs/onderwijselementen.

Het project kan de goedkeuring van de Onderwijscommissie wegdragen en gaf geen aanleiding tot nadere actie van die kant.

8.4 Kaderregeling Bedrijfstakgewijze Scholing 1995 (KBS '95) en Bijdrageregeling Bedrijfstakgewijze Scholing Werklozen 1996 (BBSW '96)

De in 1995 gestarte KBS '95 is een door het Centraal Bureau voor de Arbeidsvoorziening ingestelde regeling, welke een aantal tot dan bestaande subsidieregelingen vervangt. Binnen de KBS-regeling kunnen drie componenten worden onderscheiden:

- A. Landelijke activiteiten, gericht op de vormgeving of versterking van de scholingsstructuur van de bedrijfstak;
- B. Bevordering van instroming in en de verhoging van het rendement van leerlingwezen-opleidingen;
- C. Scholing van werklozen en leerlingwezen-opleidingen in gemeenschappelijk verband.

Voor het Bosschap was vooral component A van belang. Uitvoering daarvan is afhankelijk van mede-financiering van 50% van de kosten door het bedrijfsleven. Het Bosschap heeft zich destijds garant gesteld voor f 25.000,-, waarvan f 5.000,- via STOSAS zou lopen en waarbij het streven erop is gericht via een vrijwillige bijdrage van de leerbedrijven verder in de dekking van dat bedrag te voorzien.

Eind 1996 bleek, dat alle onderdelen van de A-component volledig zijn uitgevoerd en dat de door het Bosschap ingezette f 25.000,- volledig zijn benut.

Eind 1996 is de KBS '95 inhoudelijk afgesloten; de eindafrekening en verantwoording hadden niet meer in 1996 plaats.

De KBS '95 is begin 1996 vervangen door de BBSW '96. De BBSW beoogt de subsidiëring van bedrijfstakgewijze scholing van werklozen om aldus tezamen met de desbetreffende bedrijfstakken te komen tot oplossing, vermindering of voorkoming van knelpunten op de arbeidsmarkten. De BBSW kent als stimulerings-element een afdrachtkorting voor de ondernemer die personeel laat deelnemen aan het leerlingstelsel, ter grootte van f 4.500,- per leerling per jaar in de eerste schijf inkomstenbelasting/premies volksverzekeringen.

Voor het Bosschap vloeien uit de BBSW geen financiële verplichtingen voort.

9. AUTOMATISERING IN DE BOSBOUW

9.1 Strategie Stichting Bosdata

Eind 1995 werd de Stichting Informatievoorziening Bosbouw (Stibos) voortgezet in de Stichting Bosdata.

De Stichting Bosdata volgt een strategie om te komen tot zodanige activiteiten dat daarmee de Stichting haar eigen financiële middelen genereert en externe financiële ondersteuning tot het minimum reduceert. In 1999 moet Bosdata financieel volledig "self-supporting" zijn.

De strategie is gebaseerd op kwaliteitswaarborgen, op lage kosten en op samenwerking. Het kernproduct waarop Bosdata zich richt, is het verzamelen, bewerken en beheren van gegevens uit de bossector, om daarmee samenwerking tussen boseigenaren te bevorderen ten behoeve van gezamenlijke sturing en beleidsvorming.

Het Bosschap ondersteunt de Stichting Bosdata met een jaarlijkse bijdrage van f 75.000 en neemt daarnaast de financiële en personele administratie en de daarmee gemoeide kosten voor zijn rekening. Deze bijdrage wordt gefinancierd in de vorm van een bestemmingsheffing van f 0.30 per ha.

Mede aan de hand van te presenteren jaarplannen beoordeelt het Bosschapsbestuur de automatiseringsactiviteiten van Bosdata. In 1996 legde Bosdata het Bosschapsbestuur voor de eerste maal een dergelijk jaarplan voor.

10. RUIMTELIJKE ORDENING EN GRONDGEBRUIKSZAKEN

10.1 Compensatiebeginsel Structuurschema Groene Ruimte

In het Structuurschema Groene Ruimte (SGR, 1993) is het compensatiebeginsel geïntroduceerd. Dat houdt ondermeer in, dat bossen en andere houtopstanden vallend onder de Boswet moeten worden gecompenseerd, indien zij (deels) worden opgeofferd ten behoeve van andere maatschappelijk zwaarwegende belangen.

Begin 1996 is door het ministerie van LNV een nadere uitwerking van het compensatiebeginsel uitgebracht.

In een eerder stadium heeft de Werkgroep herziening Boswet van het Bosschap, vooruitlopend op herziening van die wet, voorstellen gedaan over boscompensatie in het kader van de Boswet en van de ruimtelijke ordening. Vergelijking van de uitwerking van het Compensatiebeginsel-SGR met de voorstellen van het Bosschap heeft een aantal punten aan het licht gebracht, die in een reactie aan het ministerie van LNV zijn verrat.

Het gaat in hoofdlijnen om de volgende aspecten.

- * In de voorstellen van het Bosschap wordt bij elke afweging van bos versus een ander zwaarwegend maatschappelijk belang zowel de economische als de imponderabele waarde van het bos tot uitdrukking gebracht; in de afweging wordt ook het bos "in geld voelbaar" gemaakt. Dat is in het Compensatiebeginsel-SGR niet het geval. Bovendien worden in dat compensatie-beginsel aanzienlijk minder zware compensatiefactoren gehanteerd. Het Bosschap sprak zijn vrees uit, dat aldus het bos op voorhand verliezer zal blijven.

- * In de uitwerking van het compensatiebeginsel-SGR spelen eigendoms- en/of beheersaspecten geen rol. In de voorstellen van het Bosschap is dat wel het geval. Geadviseerd werd om in het compensatiebeginsel-SGR aandacht te besteden aan de optie voor de oorspronkelijke boscopereiger op het recht om de compensatie-hectares in eigendom te verkrijgen in ruil voor het afstaan van het oorspronkelijke bos.
- * Het Bosschap adviseerde ook om zich niet alleen te richten op compensatie in het kader van de ruimtelijke ordening, maar ook op compensatie van bos, dat verloren is gegaan ten gunste van waarden van natuur, landschap, recreatie of cultuurhistorie.
- * Bij de uitwerking van het compensatiebeginsel-SGR wordt ten aanzien van de compensatie van verloren gegaan bos geen relatie gelegd met de inzet van mogelijke andere (financierings)instrumenten, op grond waarvan een grotere overcompensatie van de initiatiefnemer zou kunnen worden verlangd. In die gevallen zou moeten worden voorzien in extra compensatie ter vereffening van het te behalen geldelijk voordeel uit financiële ondersteuning, aldus het Bosschap.

Naar aanleiding van de reactie van het Bosschap heeft medio september 1996 nader ambtelijk overleg met vertegenwoordigers van het ministerie van LNV plaats gehad. Daaruit bleek, dat op een aantal punten de denklijn van het Bosschap akkoord is voor LNV, op andere punten bestaan bedenkingen, met name ten aanzien van voorstellen inzake eigendoms- en/of beheersaspecten. Afsproken is, dat de voorstellen van het Bosschap door het ministerie van LNV in overleg met het Bosschap verder bij de evaluatie van het compensatiebeginsel en bij de evaluatie van de nota "Open Bos" zullen worden betrokken.

10.2 Trajectnota Hoge Snelheidstrein Oost/verbreding A12

In 1996 publiceerde de Bestuurlijke Begeleidingsgroep HST-Oost/A12 (de BBG) haar visie op het verloop van het toekomstige tracé van de Hogesnelheidstrein tussen Utrecht en de Duitse grens en de verbredingsplannen voor de autosnelweg A12.

Bij de volgende aspecten plaatste het Bosschap kanttekeningen.

- In de BBG-visie wordt naar de mening van het Bosschap onvoldoende aandacht besteed aan de beperking/terugdringing van geluidsoverlast in de bos- en natuurgebieden en blijft de compensatie onderbelicht van de bos- en natuurgebieden die aan de realisatie van de tracés zullen worden opgeofferd.
- Verder heeft het Bosschap aandacht gevraagd voor de mogelijkheid het tracé in het Kromme-Rijngebied ten minste tot een punt oostelijk van het huidige station Driebergen-Zeist te ondertunnelen.

Een zevental organisaties stelde een reactie op, waarin het Bosschap zich kon vinden. Het Bosschap heeft de reactie van deze groep (bestaande uit de Gelderse en Stichtse Milieufederaties, het Utrechts en het Geldersch Landschap, Natuurmonumenten, Natuur en Milieu en het

Utrechts Particulier Grondbezit) dan ook ondersteund. In 1997 begint de officiële inspraakprocedure die uiteindelijk rond de eeuwwisseling zal leiden tot het definitieve tracébesluit.

10.3 Handhaving "Groene wetgeving"

In opdracht van een aantal ministeries is door het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO) onderzoek gedaan naar knelpunten in de handhaving van "groene" wetgeving. Daarbij gaat het ondermeer om de volgende voor het bosbedrijfsleven relevante wet- en regelgeving:

- Natuurbeschermingswet: gebiedsbescherming door aanwijzing van natuurgebieden;
- Boswet: bescherming bosareaal door meldings- en herplantplicht;
- Jachtwet: regels voor de jacht;
- Natuurschoonwet: fiscale faciliteiten voor eigenaren van gerangschikte landgoederen;
- Flora- en Faunawet (integratie Vogelwet, Jachtwet en deel NB-wet);

en verder provinciale en gemeentelijke verordeningen.

In het onderhavige rapport worden de belangrijkste wetten geëvalueerd op hun handhaafbaarheid aan de hand van een aantal criteria.

Handhaving van de wetgeving kan worden onderscheiden in toezicht, opsporing, vervolging en sanctie-toepassing.

In zijn vergadering van 3 april 1996 nam het bestuur kennis van het rapport en van het verzoek om aan te geven op welke wijze het Bosschap een bijdrage zou kunnen leveren aan versterking van handhaving van de groene wetgeving in het landelijk gebied.

In reactie op dat verzoek stelde het Bosschap zich ondermeer het volgende voor.

- In het periodiek overleg met de minister van LNV zal aandacht worden gevraagd voor het belang van een actieve houding ten aanzien van het uitdragen van wetten en het ontwikkelen van een duidelijke handhavingsstrategie. ten aanzien van dat laatste is van belang reeds bij de ontwikkeling van regelgeving te bedenken, wat men later in het handhavingstraject wenst te bereiken.
- In nader overleg met het IPO (Interprovinciaal Overleg) zal het knelpunt betreffende onduidelijkheid inzake de effecten van decentralisatie op de uitvoering/handhaving van de Boswet nadrukkelijk aan de orde worden gesteld.
- Aan de in de praktijk bestaande onvoldoende afstemming tussen de Boswet en ruimtelijke regelgeving (bestemmingsplan) wordt door het Bosschap al jaren de nodige aandacht besteed. Diverse initiatieven zijn reeds genomen en zullen nog genomen worden. De inspanningen beginnen vrucht af te werpen.
- Voor wat betreft het niet actueel zijn van de Boswet voor beheer van bos met grote open plekken is van belang te onderkennen, dat de Werkgroep Herziening Boswet van het Bosschap voorstellen heeft geformuleerd voor aanpassing van de uitvoering van de Boswet op het punt van meldings- en herplantplicht; daarin zijn ook voorstellen voor de positie van zogenaamd "open bos" opgenomen.

- In de overlegfora met de diverse provincies zal de provincies worden gewezen op hun (mede)verantwoordelijkheid met betrekking tot de organisatie en communicatie ter bevordering van een beter toezicht op naleving van de groene wetgeving in het landelijk gebied.

Op de betekenis van de inzet van langdurig werklozen via de Melkert-banenregeling bij (ondermeer) het toezicht wordt elders in dit jaarverslag ingegaan.

10.4 Beleid en planvorming op provinciaal niveau

10.4.1 Streekplanuitwerking bosaanleg in Groningen

In het voorjaar van 1996 zond het provinciebestuur van Groningen het Bosschap de ontwerp-streekplanuitwerking "bosaanleg".

Geconstateerd kon worden, dat thans ruimere mogelijkheden worden geboden ten aanzien van bosaanleg op landbouwgronden, dan enkele maanden eerder in het concept-ontwerp nog het geval was. Niettemin vroeg het Bosschap aandacht voor de volgende punten.

- Aan de ecologische en landschappelijke invalshoek moet ook betekenis worden toegekend als relevant motief voor bosaanleg; juist dáár moet de koppeling aan bebouwde gebieden/bebouwingslinten niet worden vereist.
- Voor bos in nieuwe landgoederen wordt een veel te hoog oppervlakte-criterium vereist; het dient om de kwaliteit te gaan en niet om de kwantiteit; daarbij is erop gewezen, dat in het landelijk beleid wordt uitgegaan van minimaal 5 ha aan te leggen bos voor een nieuw landgoed.
- Om uiteenlopende redenen zal waarschijnlijk weinig terecht komen van de (vermeende) mogelijkheden om via uitruil van gronden de gewenste bosaanleg in ongewenste gebieden te doen verhuizen naar de voor bosontwikkeling aangegeven zones.
- De mogelijkheden voor de aanleg van tijdelijk bos worden verder beperkt. Dat zou niet zo moeten zijn: het gaat bij tijdelijk bos immers om landbouwgronden die na ommeekomst van het bos weer als zodanig kunnen worden gebruikt.

10.4.2 Bosbeleidsplan provincie Drenthe

In 1996 namen Provinciale Staten van Drenthe het Provinciaal Bosbeleidsplan aan.

Het gaat om een tamelijk volledige en genuanceerde beleidsnota die in grote lijnen goed aansluit op het nationale Bosbeleidsplan. De provincie blijkt bijvoorbeeld voornemens op een groot aantal terreinen een (financiële) inspanning te willen leveren. Opvallend is verder de aandacht voor (nieuwe) landgoederen.

Het Bosschap heeft in de procedure voorafgaand aan de vaststelling naast enkele redactionele opmerkingen een aantal beleidsinhoudelijke opmerkingen naar voren gebracht. Het ging daarbij om clustering van aanleg van nieuw bos, de instandhouding van het particuliere bosareaal, het voorgestane compensatiebeginsel en de onderlinge afstemming van regelgeving.

Verskil van mening is overigens blijven bestaan over de wijze waarop men tijdelijk en blijvend bos onderscheidt. Het Bosschapsstandpunt namelijk dat principieel verschil

tussen beide bosvormen bestaat, werd niet overgenomen. De Provincie Drenthe blijft van mening, dat het voor het landschap, de natuur en de landbouwstructuur de eerste vijftien tot veertig jaar geen verschil maakt of het bos de titel blijvend of tijdelijk heeft.

10.4.3 Evaluatie Beleidsplan Natuur en Landschap Overijssel

In het voorjaar van 1996 maakte de provincie Overijssel de ontwerp-evaluatie betreffende het Beleidsplan Natuur en Landschap Overijssel (BNLO) bekend. Het Bosschap maakte van de gelegenheid gebruik daarbij enkele kanttekeningen te plaatsen.

Beleid voor de bosbouw/bossen niet geïntegreerd met BNLO

Het Bosschap constateerde, dat het beleid uit de Bosnota Overijssel niet of nauwelijks doorklinkt in het BNLO en drong er dan ook op aan om het relevante beleid voor de bosbouw/bossen te zwaluwstaarten met het BNLO-beleid. Natuur en landschap dienen daarbij in het brede perspectief van het totaal van bosfuncties te worden geprojecteerd. Ook dient het beleid voor natuur en landschap te worden getoetst op realiteit/haalbaarheid voor zover daarbij de bosbouw/bossen in het geding zijn.

Stimulering particulier beheer bos, natuur en landschap

Geconstateerd wordt, dat adequaat particulier beheer in toenemende mate ernstig onder druk staat vanwege de toenemende beheerslasten, waar tegenover onvoldoende - en verder achterblijvende - inkomsten staan. Het Bosschap adviseerde deze problematiek verder uit te werken en te zoeken naar mogelijkheden om te komen tot een meer structureel karakter van de voor particulier beheer beschikbare middelen en een ruimere beschikbaarstelling daarvan.

Bijdrageregeling geïntegreerd bosbeheer

Het Bosschap betoonde zich ingenomen met de provinciale initiatieven op het punt van ondersteuning van geïntegreerd bosbeheer. Relevant voor het verkrijgen van werkbare uitkomsten van de proefprojecten terzake is de vraag of de bijdrageregeling van de provincie ook elders in Overijssel - naast noordoost-Twente en de Vechtstreek - zou moeten gelden.

Overigens was het Bosschap van mening, dat de door de provincie verstrekte bijdrage onvoldoende gelijke tred houdt met de voor de boseigenaar te maken kosten en moeite bij de omschakeling op geïntegreerd bosbeheer.

Doorwerking beleid natuur en landschap

Het Bosschap was van mening, dat bij de evaluatie van het BNLO-beleid ook de doorwerking van dat beleid in het ruimtelijk, waterhuishoudkundig en milieubeleid dient te worden beoordeeld. De opvatting is dat zulks tot nu toe onvoldoende geschiedt en dat daaraan meer aandacht zou moeten worden besteed.

Kaartbeeld

Het Bosschap achtte een meer gedifferentieerd kaartbeeld gewenst: met name de eigen positie van de bosbouw/bossen in het ruimtelijk beleid vraagt om operationelere kaartbeelden.

Onderscheid tussen bossen en natuurgebieden is zeer gewenst.

Bijzondere waarden van bossen kunnen vervolgens gearceerd worden aangegeven.

10.4.4 Nota Bosverkenningen Overijssel

Door de directie-Oost van het ministerie van LNV is in het voorjaar van 1996 de Bosverkenning Overijssel uitgebracht, welke zicht beoogt te brengen op ontwikkelingsmogelijkheden ten aanzien van bos en bosbouw in die provincie.

Het Bosschap heeft daarbij de volgende kanttekeningen geplaatst.

Te optimistisch perspectief

Het toekomstperspectief wordt nogal optimistisch geschilderd, gebaseerd op bestaand beleid, waarvoor onvoldoende instrumentarium en financiële middelen beschikbaar zijn.

De haalbaarheid moet meer worden afgezet tegen de bedrijfseconomische gevolgen voor de bosbedrijven, rekening houdende met de daaruit voortvloeiende noodzakelijke overheidsondersteuning.

Onevenwichtigheid

De Bosverkenning wordt vooral gekenmerkt door aandacht voor de natuuraspecten van het bos. De productiefunctie wordt onvoldoende belicht en het gevolg is, dat het multifunctionele bos onvoldoende in beeld wordt gebracht, terwijl het bosareaal in Overijssel in overwegende mate multifunctioneel van aard is.

Noodzaak positieve bedrijfsresultaten

In het hoofdstuk over het bedrijfsmatig handelen wordt te weinig uitgegaan van de noodzaak om - althans op termijn - te komen tot positieve bedrijfsresultaten. De opvatting in de nota, dat veel particuliere eigenaren positieve bedrijfsresultaten als niet meer dan een afgeleide doelstelling zouden zien, wordt door het Bosschap niet onderschreven.

Duurzame instandhouding en ontwikkeling van de bossen is alleen gegarandeerd als sprake is van een duurzame (financieel-)economische situatie, met positieve bedrijfsresultaten.

Motivering bosuitbreiding

Het Bosschap was van mening, dat de benadering van de bosuitbreiding niet erg positief van toon is. De passage: "Onvermijdelijk produceren bossen die aangelegd worden ten behoeve van de recreatie, natuur, waterwinning, etc. ook hout" suggereert, dat houtproductie een vervelende bijkomstigheid is en dat houtproductie/houtoogst geen motief voor bosuitbreiding vormt. Deze benadering is niet juist en niet conform het bosbeleid.

10.4.5 Strategische Plannen Gelderland

Op 25 september 1996 accordeerden Provinciale Staten van Gelderland het Streekplan, het Waterhuishoudingsplan en het Gelders Milieuplan, de zogenaamde Strategische Plannen.

Streekplan

In het Streekplan wordt naast de landbouw alleen de

functie natuur onderscheiden. Dat betekent voor de bossen het alleen onderscheiden van de functie natuur. Daarmee wordt de in het overgrote deel van het bosareaal voorkomende multifunctionaliteit geen recht gedaan.

Het Bosschap is van oordeel, dat de diverse vormen van grondgebruik in het streekplan als zodanig moeten worden aangeduid/bestemd. In de inspraakprocedure werd dan ook geadviseerd om zowel in de plantekst als op de zonerings-, functie- en ontwikkelingskaart bos en bosbouw als aparte vorm van grondgebruik (goed voor 25% van het landelijk gebied van Gelderland) te onderscheiden. Het Bosschap wees erop, dat het onderscheiden van bosbouw/bosalsgrondgebruiksvorm op streekplan-niveau van wezenlijk belang is voor de doorwerking in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

De gedane suggesties werden in gemodificeerde vorm overgenomen. De Streekplankaarten bevatten nu gecijferde zones, waarvan de betekenis in de tekst veel genuanceerder wordt weergegeven dan in een korte legenda bij dergelijke kaarten het geval kan zijn.

Waterhuishoudingsplan

In het concept-Waterhuishoudingsplan worden de voorwaarden en eisen die de bosbouw en de bossen stellen aan het (grond-)waterbeheer op geen enkele wijze uitgewerkt. Integendeel: er is sprake van een ten aanzien van de bossen eenzijdige benadering van zaken, waarbij het lijkt te gaan om aanpassing van het bosbeleid/bosbeheer aan het waterbeheer.

Het Bosschap illustreerde dat oordeel aan de hand van een aantal concrete voorbeelden uit het conceptplan. Deze reactie leidde tot enige aanpassingen op dit punt, zij het dat het geheel naar de mening van het Bosschap nog steeds nauwelijks voldoende kan worden genoemd.

Gelders Milieuplan

De doelen van het Gelders Milieuplan (GMP) richten zich op een depositie van 2400 mol per ha per jaar in het jaar 2000 en op 1400 mol per ha per jaar in het jaar 2010. Met een depositie van verzurende stoffen van ca. 1400 mol per ha per jaar kunnen de meest ernstige effecten op bossen worden voorkomen. Voor erg gevoelige bossen is een depositie van ca. 500 mol soms echter al te veel. Op grond van het GMP zal aan de bossen in elk geval de komende 15 jaren niet de vereiste bescherming kunnen worden geboden. Het Bosschap sprak daarover zijn grote zorg uit en wees erop dat aanzienlijke aanscherping van het voorgestelde beleid hoogst urgent is.

10.4.6 Overleg met Gedeputeerde Staten Noord-Brabant

Overleg januari 1996

Medio januari had overleg plaats tussen vertegenwoordigers van het bosbedrijfsleven en de Gedeputeerde voor Economische Zaken van Noord-Brabant.

Het bosbedrijfsleven wil op het terrein van economische zaken nauwer met de provincies in overleg geraken, gelet op de steeds sterkere positie, welke de provincies op het terrein van de bossen, bosbouw en daarmee het bosbedrijfsleven innemen.

Daarbij is in dit overleg gevraagd om:

- het maatschappelijk en economisch op de juiste waarde schatten van de betekenis van de houtproductiefunctie van de bossen;

- het door de provincie dragen van verantwoordelijkheid ten aanzien van de positie van de bosgroepen en het ondersteunen van deze, wanneer het rijk zich op dat terrein zal gaan terugtrekken;
- een evenwichtige benadering van de bosfuncties bij het concretiseren van het Brabants Bosbeleidsplan;
- het onderzoeken van een mogelijke bijdrage van de provincie in de honorering van de bosbedrijven voor de maatschappelijke dienstverlening door het bosbedrijfsleven;
- onderkenning van de grote betekenis van de bosuitbreiding en provinciale aansturing/invulling van beleid terzake;
- in het kader van de werkgelegenheidsontwikkeling projecten met inzet van werklozen gericht op verbetering van het toezicht in het landelijke gebied organisatorisch en financieel te ondersteunen.

Door de gedeputeerde is ondermeer opgemerkt, dat de provincie in economisch en sociaal opzicht meer aandacht aan de bosbouw wil gaan besteden.

Concrete toezeggingen op diverse punten konden van de kant van de provincie - vooruitlopend op de ontwikkeling van Brabants bosbeleid - overigens nog niet worden gedaan.

Overleg februari 1996

Eind februari had overleg plaats tussen een delegatie van het bosbedrijfsleven en de Gedeputeerden van Ruimtelijke Ordening en van Milieu, Natuur en Landschap. De volgende onderwerpen zijn ter tafel gekomen.

- Vertegenwoordiging bosbedrijfsleven in Provinciaal Overleg Platform Natuur en landinrichting

Vanuit de bosbouwsector wordt gevraagd in het PONL terreineigenaren/beheerders op te nemen en het Boschap als adviseur eraan toe te voegen.

Door de provincie wordt de huidige vertegenwoordiging van de sector in de Provinciale Commissie Natuur en Landschap voldoende geacht; het Boschap zou desgewenst agendalid kunnen worden.

- Initiatieven geïntegreerd bosbeheer, bosomvorming en kennisoverdracht

Van de kant van de sector wordt gevraagd om betrokken te worden bij de gedachten en beleidsontwikkeling terzake.

Door de provincie wordt gewezen op de werkgroep die zich bezighoudt met de uitwerking van conclusies en aanbevelingen. Daarin is ook een vertegenwoordiger van de sector opgenomen.

Benadrukt wordt, dat eventuele regelingen wel door de sector op te pakken moeten zijn. De sector zal er dan ook nauw bij moeten worden betrokken.

- Verdrogingsproblematiek

Van de kant van de bosbouwsector wordt gevraagd hoe in het licht van de gewenste kwaliteit van bos en natuur tegen deze problematiek wordt aangekeken en hoe men tot oplossingen denkt te komen. Door de sector wordt daarbij opgemerkt, dat vernatting niet altijd gewenst is. Door de provincie wordt opgemerkt, dat op het moment allerlei monitoringssystemen worden opgezet. Gevraagd wordt naar de door de sector gewenste grondwaterstan-

den. Een actieprogramma ten aanzien van verdroging is in voorbereiding.

- Problematiek toezicht in het buitengebied

Door de sector wordt ingegaan op toenemende criminaliteit, vernieling, illegale vuilstort, diefstal, etc. Er is gebrek aan mankracht en middelen om daar iets aan te doen.

De Politie komt steeds minder aan taken in het buitengebied toe.

De provincie onderkent de lacunes in het toezicht in het landelijk gebied. Toegezegd is dat dit probleem in het Provinciaal Overleg Milieuhandhaving zal worden besproken.

- Bosuitbreiding

Aanleg van bos is kostbaar. Gezocht zou moeten worden naar constructies en middelen om de bosuitbreiding toch te bevorderen. Zo zou nieuw aangelegd bos aan boseigenaren te koop kunnen worden aangeboden voor de prijs van bosgrond. Daarmee kan door de provincie een gedeelte van de kosten worden terugverdiend.

Door de provincie wordt deze optie aangehoord en toegezegd wordt, dat de aanleg van nieuw bos een punt van aandacht blijft in de uitwerking van het bosbeleid.

- Uitvoering Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN)

Door de sector wordt aandacht gevraagd voor "verbraiming" (als onderdeel van verzuivering) ten gevolge van de hoge stikstof-depositie. De daarmee gepaard gaande kosten lopen soms op tot honderden guldens per hectare. In het kader van het OBN zou dit voor subsidie in aanmerking moeten komen. Dat is echter niet het geval. De provincie heeft toegezegd om het probleem bij het ministerie van LNV onder de aandacht te zullen brengen. Door de sector zal de provincie een nadere analyse van het probleem worden aangereikt.

10.4.7 Provinciaal bosbeleid Noord-Brabant

Met als uitgangspunt de al in 1995 opgestelde Startnotitie Provinciaal Bosbeleid provincie Noord-Brabant werd in 1996 voortgegaan met de opstelling van een Provinciaal Bosbeleidsplan.

Via ambtelijk en bestuurlijk contact en overleg tussen Boschap en provincie werden punten en onderwerpen aangedragen. Bijzonder in Noord-Brabant zijn onder meer:

- de sterke versnippering van een groot deel van het bosareaal;
- de grote mate van eenvormigheid van een groot deel van het bosareaal;
- het relatief en absoluut grote areaal bos in eigendom bij lagere overheden;
- de ten opzichte van andere provincies achterblijvende vitaliteitstoestand van de bossen.

Vooraf in het licht van het laatste punt was het Boschap van oordeel, dat de provincie in het kader van het Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN) een belangrijke taak heeft op het punt van de bevordering van het gebruik van de Regeling Effectgerichte Maatregelen (EGM). Via aanvullende provinciale ondersteuning kan de drempel tot gebruikmaking van die regeling - i.c. de (te) hoge eigen bijdrage voor de boseigenaren - worden weggenomen.

Het Bosschap vroeg verder aandacht voor de volgende punten in de bosbeleidsnotitie:

- een evenwichtiger benadering van de gewenste functie-
vervulling: niet alleen gefixeerd zijn op de natuur;
- aandacht voor de mogelijkheid van bosaanleg in het
kader van ecologische verbindingzones of bufferzones;
- versterking van de positie van de bosbedrijven o.a. via
bevordering van samenwerking in de bosbouw.

Op 19 juni 1996 werd een (eerste) Werkconferentie Bosbeleid Noord Brabant gehouden. Vanzelfsprekend gaf het Bosschap daar acte-de-présence. Gehoord de discussie rees daar twijfel over de richting die het Brabantse bosbeleid zou kunnen inslaan. De ontwikkelingen op dit terrein werden in het verslagjaar niet afgerond.

10.5 Beleid en planvorming op gemeentelijk niveau

10.5.1 Algemeen

Systematisch wordt de Staatscourant nagetrokken op aankondigingen van gemeenten betreffende bestemmingsplanprocedures (zowel voorbereidingsbesluiten en ter visie leggen van ontwerp-bestemmingsplannen als goedkeuringen door Gedeputeerde Staten van vastgestelde bestemmingsplannen).

In vervolg op VINEX en aangespoord door Rijk en Provincie gaan vele gemeenten over tot volledige herziening van hun Bestemmingsplannen Buitengebied. Bovendien is de volgende tendens waar te nemen: de Raad van State beslist in toenemende mate dat gemeenten die bestemmingsplannen ouder dan zo'n tien jaar als uitgangspunt van hun ruimtelijke-ordenings-beleid blijven hanteren feitelijk een vorm van onbehoorlijk bestuur plegen. Bij beroepszaken (o.a. over vrijstelling overeenkomstig art.19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening) tegen dergelijke gemeentes beslist de RvS steeds meer in het nadeel van die gemeentes.

Vele, gelijktijdig lopende, bestemmingsplanprocedures zijn hiervan het gevolg.

In 1996 gaf dat voor het Bosschap veelvuldig aanleiding om met diverse gemeenten contact op te nemen.

Het reageren op **voorbereidingsbesluiten** is een methode om -vroegtijdig en voor zover niet aanwezig- een ingang ter plaatse te verkrijgen.

Van daaruit is het mogelijk zicht te verkrijgen op lopende ontwikkelingen die bepalend zijn voor de herziening van bestemmingsplannen. Een dergelijke ingang is tevens nodig om via formele en informele contacten invloed te kunnen uitoefenen.

Vorbereidingsbesluiten waarop het Bosschap meer dan uitsluitend informatief reageerde werden genomen door 16 gemeenten (in chronologische volgorde): Voorschoten, Doorn, Ooststellingwerf, Boxmeer, Tilburg, Zundert, Oisterwijk, Huijbergen, Mechelen, Gilze & Rijen, Woensdrecht, Vriezenveen, Zeevang, Menterwolde, Steenderen en Ambt Montfort.

Bij de beoordeling van (voor-)ontwerp-bestemmingsplannen wordt in ieder geval getoetst op:

- de aanduidingen/bestemmingen voor bos: "Bos" (in het algemeen) en "Bos met accent natuur" (in bijzondere, nader afgebakende gevallen).

- de aanwezigheid en de inhoud van aanlegvergunningen-
stelsels. Deze behoren de bosbedrijfsvoering niet
negatief te beïnvloeden.
- bouwvoorschriften: zijn eenvoudige voorzienin-
gen/bouwwerken ten behoeve van beheer/onder-
houd/functieervulling (o.a. bedrijfsschuur, hoogzit,
brandtoren) mogelijk?
- Bestaan er planologische mogelijkheden voor bosaanleg
en bosuitbreiding?

Bij 20 bestemmingsplannen gaf de inhoud ervan aanleiding om te reageren. Het Bosschap diende in deze gevallen een **zienswijze** in. In chronologische volgorde was dat het geval bij de bestemmingsplannen buitengebied van de gemeenten Borger, Steenwijk, Meerlo-Wanssum, Leusden, Halsteren, Odoorn, Enschede, Nieuw Ginneken, Voorst, Hilvarenbeek, West Maas en Waal, Hummelo & Keppel, Lichtenvoorde, Didam, Susteren, Woudenberg, Amerongen, Maarn, Langbroek en Odoorn.

Wanneer bij ontwerp-bestemmingsplannen niet of onvoldoende wordt gereageerd op de ingediende zienswijze, bestaat de mogelijkheid om **bedenkingen** in te dienen bij Gedeputeerde Staten van de desbetreffende provincie. In het verslagjaar maakte het Bosschap van deze vorm van inspraak gebruik bij de (inmiddels) vastgestelde bestemmingsplannen van Woudenberg, Amerongen, Maarn, Langbroek en Odoorn.

10.5.2 Herziening brochure "Bos en Bosbouw in het Bestemmingsplan Buitengebied"

In 1996 werd de herziening voltooid van de brochure Bos en Bosbouw in het Bestemmingsplan Buitengebied, het zogenaamde "Groene Boekje".

De snelheid waarmee zich op het gebied van de ruimtelijke ordening en in de opvattingen over bos en bosbouw veranderingen voltrekken, maakte een algehele herziening en aanpassing nodig. Een Boschapwerkgroep boog zich over de hoofdlijnen. Een concepttekst van het boekje gebaseerd op deze hoofdlijnen werd op 26 juni door het Boschapsbestuur vastgesteld.

Deze conceptversie werd vervolgens toegezonden aan, beoordeeld door en besproken met een twaalfstal adviesbureaus. Een uitwerking op basis van deze reacties en speciaal toegespitst op boscigenaren en -beheerders passeerde het Boschapsbestuur op 18 december. Publicatie hiervan werd voorzien voor april 1997.

Een uitwerking van deze tekst in een meer juridische zin ten behoeve van en in overleg met gemeenten, VNG en IPO is eveneens in voorbereiding genomen.

10.5.3 Inventarisaties bosbedrijven in het kader van herziening bestemmingsplannen

In de provincie Noord-Brabant wordt op grote schaal gewerkt aan de voorbereiding van de herziening van bestemmingsplannen voor het buitengebied van gemeenten. Ook in Limburg begint dit op gang te komen. In vorige jaarverslagen werd reeds vermeld, dat één en ander geschiedt in regionaal verband. Daarbij worden resultaten van onderzoek, inventarisaties en analyses - in de fase voorafgaande aan de eigenlijke herziening van de bestemmingsplannen - regionaal geclusterd en neergelegd in zogenaamde paraplunota's.

Aangezien bij de desbetreffende inventarisaties en analyses de bosbouw/bossen en bosbedrijven overwegend buiten beschouwing zijn gebleven, heeft het Bosschap eigener beweging inventarisaties uitgevoerd.

In 1994 werden de regio's "Peelgemeenten" (Asten, Bakel en Milheeze, Deurne, Gemert en Someren) en "Midden-Brabant" (Diessen, Hilvarenbeek, Hooge en Lage Mierde, Moergestel, Oost-, West- en Middelbeers en Reusel) geïnventariseerd. In 1995 werd een begin gemaakt met "Midden-Limburg" (Horst, Maasbree, Sevenum en Venlo), de "Zuidelijke Kempen" (Bergeyk, Luyksgestel, Riethoven en Westerhoven), "Beerzedal" (Bladel en Netersel, Hoogeloon, Oirschot, Oost-, West- en Middelbeers en Vessem) en "Tilburg e.o." (Tilburg, Loon op Zand, Udenhout en Drunen). In het verslagjaar werden deze voltooid en verder nog inventarisaties uitgevoerd in de regio "Stroomgebied van de Mark" (Baarle-Nassau, Breda, Chaam, Nieuw-Ginneken, Rijsbergen en Zundert).

Dat voor de herziening van bestemmingsplannen en de positie van de bosbouw/bossen daarbij belangstelling bestaat bij de sector moge blijken uit de respons op de enquêtes, die uiteen loopt van 50-60% voor wat betreft het aantal inzendingen en van 65-90% voor wat betreft het daarmee corresponderende areaal bos.

De enquêtes hebben een groot aantal algemene en ook zeer gedetailleerde gegevens opgeleverd betreffende de functie vervulling van de bossen, knelpunten bij de bosinstandhouding en het bosbeheer, toekomstplannen en opvattingen bij eigenaren/beheerders over de benadering van bosbouw/bossen/bosbedrijven in de bestemmingsplannen.

In het kader van dit jaarverslag wordt daarop thans niet verder ingegaan.

De resultaten van de inventarisaties zijn aan de desbetreffende gemeenten en de stedenbouwkundige bureaus toegezonden. Dat heeft reeds geleid tot verder overleg met een aantal gemeenten en nadere contacten met stedenbouwkundige bureaus.

Aldus zijn in een aantal gevallen al enkele hoofdlijnen uit de inventarisaties overgenomen en konden paraplunota's in voor de bosbouw/bossen/bosbedrijven gunstige zin worden bijgesteld.

10.5.4 Kapmeldingen en aanlegvergunningen

In het kader van de brochure "Bos in het Bestemmingsplan" werd ook de relatie tussen kapmeldingen en aanlegvergunningen bestudeerd. Dit leidde tot een zelfstandige notitie waarin met name de werkingssfeer van de Boswet centraal staat.

Sinds 1 januari 1996 ligt de uitvoering van de Boswet in handen van de Provincies. Dit houdt in, dat het de Colleges van GS zijn, die over kapmeldingen beslissen. Boswet en aanlegvergunningstelsels overlappen elkaar echter. Gemeenten kunnen namelijk eveneens over vellingen beslissen.

De conclusie moet worden getrokken, dat de decentralisatie van de uitvoering van de Boswet naar de Provincies, samen met uitgebreidere aanlegvergunningstelsels binnen bestemmingsplannen leiden tot dubbele toetsing van kapaanvragen met de mogelijkheid van tegengestelde

uitspraken van GS en B&W.

Gevolg: dubbele kosten ten behoeve van afhandeling, leges en overleg. Ook rechtsonzekerheid en -ongelijkheid bij de beseigenaar, en afstemmingsproblemen tussen provincies en gemeentes zijn het gevolg.

Tot slot moet worden geconstateerd dat deze gang van zaken op zich in strijd is met de uitgangspunten van eenheid van beleid en van deregulering. Het geheel ontkracht het functioneren van de Boswet.

11. MILIEU-AANGELEGENHEDEN

11.1 Bestuursconvenant Meerjarenplan-Gewasbescherming

Het Bosschap is betrokken bij de uitvoering van het Meerjarenplan-Gewasbescherming (MJP-G) van het ministerie van LNV.

Dat loopt via de Sectorgroep "Openbaar groen", waarvan "landelijk gebied droog" deelsector is en onder welke laatste ook bossen en wegbeplantingen vallen.

De minister van LNV wenst met de diverse vertegenwoordigers van gebruikersgroepen te komen tot bestuurlijke afspraken ter bespoediging van de realisatie van de doelstellingen van het MJP-G. Het Bosschap is beoogd mede-ondertekenaar.

Bekend is, dat het verbruik van chemische (bestrijdings)middelen in de bosbouwsector verwaarloosbaar klein is; vooral omdat de bosbouwsector traditioneel niet van die middelen afhankelijk is en ook niet wenst te zijn. In die zin zou ondertekening van het bestuursconvenant door het Bosschap ook niet erg relevant zijn, omdat er voor de sector op dat punt ook nauwelijks meer iets valt te doen.

Na enig beraad heeft het bestuur van het Bosschap niettemin besloten om te zijner tijd over te gaan tot mede-ondertekening van het convenant als een vorm van intentie-verklaring: men onderschrijft wel degelijk het belang van toereikende terugdringing van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en van realisatie van de andere doelstellingen van het MJP-G, ook al kan daar vanuit het bosbouwbedrijfsleven op zich weinig méér aan worden bijgedragen.

In een brief aan de Sectorgroep "Openbaar Groen" heeft het Bosschap er op gewezen, dat de bosbouwsector 0.1 promille van het totale jaarlijkse verbruik aan bestrijdingsmiddelen "voor zijn rekening neemt".

Het Bosschap heeft ook aangegeven weinig effectief heil te zien in mede-ondertekening van het bestuursconvenant, maar niettemin uit oogpunt van betrokkenheid bij deze materie aan het verzoek om mede-ondertekening toch gevolg te willen geven.

Duidelijk is daarbij aangegeven, dat het Bosschap zich in het kader van mede-ondertekening niet zal laten verplichten tot het ondernemen van activiteiten anders dan die, welke voortvloeien uit de "dagelijkse" functie vervulling. Ook zullen geen extra financiële verplichtingen worden aangegaan.

De ondertekening van het bestuursconvenant is voorzien in het voorjaar van 1997.

12. FYTOSANITAIRE AANGELEGENHEDEN

12.1 Wijziging regelgeving Bosschap

Ter bestrijding van schadelijke bosinsecten kent het Bosschap twee operationele verordeningen:

- de Verordening Bosschap Schadelijke Dieren 1973 ter bestrijding van de dennenscheerder;
- de Verordening Bosschap ter bestrijding van insectenplagen in Picea en Larix 1975 ter bestrijding van de letterzetter (*Ips typhographus*) en de lariksbastkever (*Ips cembrae*).

Volledigheidshalve moet ook nog melding worden gemaakt van de Verordening Bosschap bestrijding non-vlinder uit 1986, welke echter buiten werking is gesteld. In de loop der tijden zijn deze verordeningen op delen herzien in de vorm van wijzigingen op de verordeningen.

Uiteindelijk is besloten te komen tot herziene integrale teksten. Daarin zijn alle in de loop der jaren opgetreden wijzigingen verwerkt en daarin zijn tevens een aantal overbodige procedure- bepalingen geschrapt. Verder is de tenaamstelling gewijzigd en is tevens in de dennenscheerderverordening een nieuwe bepaling opgenomen met betrekking tot de najaarsvellingen. Tenslotte is in de teksten rekening gehouden met de omzetting van het Instellingsbesluit Bosschap in de Instellingsverordening Bosschap.

De nieuwe bepaling betreffende najaarsvellingen is ingegeven door het feit, dat in toenemende mate zwaarder hout na velling in het bos wordt achtergelaten. Veelal wordt afgetopt bij grotere diameters dan 10 cm, de bepalende diameter voor de onderhavige verordeningen. Om deze beheersmaatregelen, welke uit hoofde van bosontwikkeling noodzakelijk zijn, te bevorderen zonder daarbij een adequate bestrijding van de dennenscheerder te belemmeren, wordt een najaarsvellingen-regime ingevoerd.

12.2 Praktijkproef dennenscheerder

Het bestuur van het Bosschap heeft aan IBN/DLO verzocht een praktijkproef dennenscheerder uit te voeren in het kader van een proef met regionale buitenwerkingstelling van de verordening Bosschap Schadelijke Dieren.

Doel van het project - dat een looptijd van 5 jaar heeft - is om een indruk te krijgen van veranderingen in de populatiedichtheden van de kever en mogelijke gevolgen daarvan voor jonge beplantingen van het geslacht Pinus.

Uiteindelijk doel van de proef is om na te gaan of het verantwoord is om de desbetreffende verordening geheel of gedeeltelijk buiten werking te stellen, waardoor een beperking aan regeldichtheid met de daaraan verbonden verplichtingen c.q. deregulering kan worden bereikt. De praktijkproef wordt gehouden in de bossen van de gemeente Someren.

13. WATERBELEIDSAANGELEGENHEDEN

13.1 Visie-notitie "Ruimte voor water"

In het kader van de voorbereiding van de Vierde Nota Waterhuishouding (kortweg: NW4) is in 1996 de visie-notitie "Ruimte voor Water" gepubliceerd. De bedoeling daarvan was om de discussie over de gewenste inhoud van de NW4 te bevorderen en aan belangstellenden een reactie te ontlokken.

Het bestuur van het Bosschap vond het - gelet op de relevantie van het onderwerp voor de bosbouw/bossen - van belang om van de geboden gelegenheid gebruik te maken.

Bij de reactie is nadrukkelijk betrokken het beleid uit de NW3, de positie van de bosbouw/bossen/bosbedrijven daarbij en de realisatie van het NW3-beleid.

De reactie van het Bosschap op de visie-notitie betrof in grote lijnen de volgende opmerkingen.

- * Bosbouw en bossen vormen een onmisbare ondersteuning bij de gewenste uitvoering van het waterhuishoudkundig beleid:

- bossen hebben een groot waterbergend vermogen en hebben daarmee een belangrijke functie op het gebied van regulering van het waterbezwaar;
- bosbouw is een langdurig gegarandeerde vorm van milieuvriendelijk bodemgebruik;
- bosgebieden hebben een grondwater-beschermende functie.

De cruciale betekenis van de bosbouw/bossen voor het waterhuishoudkundig beleid dient duidelijk in de NW4 tot uitdrukking te komen.

- * De daadwerkelijke terugdringing van de verdroging is een groot probleem: op allerlei plaatsen moeten uiteenlopende maatregelen worden genomen, in samenwerking en overleg met uiteenlopende partijen; de aanpak draagt verder een ad hoc-karakter.

Een uniform en helder beleid ten behoeve van de realisatie van de doelstelling "25% terugdringing verdroging" moet dé uitdaging vormen voor een nieuwe Nota Waterhuishouding.

- * Uit de visie-notitie blijkt, dat de grondslag voor de financieringsstructuur van het waterbeheer wordt gevormd door "de vervuiler betaalt" en "belang-betaling-zeggenschap".

Daarbij plaatste het Bosschap de kanttekening, dat het bosbedrijfsleven groot belang heeft bij de uitvoering van het beleid gericht op de bestrijding van de verdroging, maar dat de financiering van maatregelen terzake - de betaling - op de veroorzakers van de problemen moet worden verhaald: de bosbouw is hier duidelijk niet de vervuiler.

- * Ten aanzien van de positie van de bosbouw/bossen in de waterschappen is het Bosschap van oordeel, dat:
 - de in de visie-notitie geuite gedachte van "beloning voor gewenst gedrag" voor de bossen zou moeten resulteren in een negatieve heffing met betrekking tot waterschapslasten;
 - aandacht voor de gewenste, maar nog lang niet gerealiseerde redelijke vertegenwoordiging van bos- en natuurterreineigenaren in de waterschapsbesturen dringend gewenst is.

14. WATERSCHAPSAANGELEGENHEDEN

14.1 Proefprocedures waterschapslasten

De waterschapslasten op bos- en natuurterreinen zijn niet in overeenstemming met de waterschapskundige voorzieningen en de inspanningen van de waterschappen ten behoeve van deze terreinen.

Veelvuldige bezwaren tegen kostentoeedelings- en omslagklassenverordeningen hebben niet geleid tot verbetering in dit opzicht, evenmin als bestuurlijk overleg tussen de terreinbeherende organisaties en de Unie van Waterschappen dat heeft gedaan.

Daarom heeft het bestuur van het Bosschap in zijn vergadering van 3 april 1996 besloten tot bestuurlijke ondersteuning van eigenaren van bos en natuurterreinen bij het voeren van juridische procedures tegen de waterschapslasten.

Ter begeleiding van deze proefprocedures is een reeds bestaande werkgroep waterschapslasten van de gezamenlijke terreinbeherende organisaties geformaliseerd tot een Commissie Waterschapsaangelegenheden van het Bosschap, dat in deze onafhankelijk is.

Deze commissie selecteert uit een groot aantal bezwaarschriften er enkele ter voering van proefprocedures. Juristen worden ingeschakeld om voor de desbetreffende eigenaren de procedures te voeren.

De kosten van één en ander worden volgens een bepaalde verdeelsleutel over de deelnemende organisaties verdeeld. Het Bosschap zorgt voor de (financiële) administratie.

De Commissie Waterschapsaangelegenheden heeft met betrekking tot de op te starten procedures juridisch overleg gevoerd en besloten, dat met vier procedures alle te stellen principiële punten kunnen worden gedekt.

Door de Commissie is een procesplanning opgesteld, gekoppeld aan een budgetbewaking. Met het reeds eerder vastgestelde budget kunnen de procedures in principe gefinancierd worden.

De proefprocedures betreffen:

- de Biesterij (een terrein in de cluster hooggelegen / droge gronden; in particuliere eigendom; gelegen in het Waterschap Regge & Dinkel);
- Dwingelderveld (cluster hoog / nat; eigenaar Natuurmonumenten; Waterschap Meppelerdiep);
- benedenloop Drentse Aa (cluster laag / weinig belang bij de voorzieningen; eigendom Staatsbosbeheer; Waterschap Hunze en Aa);
- de polder Rohel (cluster laag / matig belang bij de voorzieningen; eigendom Staatsbosbeheer; Waterschap Lits & Lauwers).

Bij brief d.d. 21 november 1996 heeft het Bosschap de desbetreffende advocaten opdracht verleend om de proefprocedures te voeren.

15. ZAAD- EN PLANTSOENVOORZIENING

15.1 Verandering naam, doelstelling, taken en samenstelling Zaadcomité

In zijn vergadering van 2 april 1996 heeft het Zaadcomité uitgebreid van gedachten gewisseld over zijn toekomst. Unaniem kwam daaruit naar voren, dat het Zaadcomité

een nuttig en waardevol overleg tussen de belanghebbenden oplevert. Van belang daarbij is vooral de uitwisseling van informatie tussen alle geledingen in de bosbouwsector.

De besluitvorming over relevante onderwerpen wordt als belangrijk en nuttig ervaren.

Aan de hand van een notitie is in een volgende vergadering verder gediscussieerd over de naam, doelstelling, taken en samenstelling taken van het Zaadcomité in de toekomst.

Na ampele discussie is besloten het volgende aan het bestuur van het Bosschap voor te stellen.

- Naam

De naam "Zaadcomité" wordt vervangen door "Commissie voor de Zaad- en Plantsoenvoorziening".

- Doelstelling

De doelstelling gaat als volgt luiden: *"het bevorderen van een zaad- en plantsoenvoorziening die is afgestemd op de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte van de gebruikers"*.

- Taken

De volgende taken worden relevant geacht:

- * de Commissie dient als overlegplatform tussen degenen die belang hebben en bepalend zijn bij plantmateriaal en de kwaliteit ervan.
- * De jaarlijkse derogaties worden opgesteld door de Commissie.
- * De Commissie adviseert het bestuur van het Bosschap met betrekking tot beleids- en operationele aspecten o.a. betreffende de Rassenlijst, onderzoeksvraagstukken, zaad- en plantsoenvoorziening, kwaliteitsaspecten bosplantsoen.

- Samenstelling

De Commissie zal worden samengesteld uit de disciplines: beleid, onderzoek, gebruikers, keuringsdienst, zaadproducenten, zaadhandel en plantsoenproducenten.

Het bestuur van het Bosschap is in november van het verslagjaar met genoemde voorstellen akkoord gegaan.

15.2 Rapportage keuringswerkzaamheden NAKB

Om een goede afstemming van vraag en aanbod van uitgangsmateriaal te kunnen bevorderen is het voor het Zaadcomité van belang inzicht te hebben in de veldkeuringsgegevens van de NAKB. Aangezien een prognose van afname van bepaalde soorten in de praktijk moeilijk kan worden gegeven, werden trends in het verleden signaleerd aan de hand van verslagen van de keuringswerkzaamheden. Ook konden aan de hand daarvan tekorten worden onderkend. Die informatie droeg er toe bij, dat vertegenwoordigers van diverse in het Zaadcomité aanwezige organisaties tijdig maatregelen konden treffen om al te grote tekorten op adequate wijze op te vangen. Door een organisatorische verandering bij de NAKB komen thans echter helemaal geen gegevens meer beschikbaar. Dat is een gevoelig gemis.

Afgesproken is, dat door de vertegenwoordiger van de NAKB met het Zaadcomité zal worden bekeken op welke wijze iets aan deze problematiek kan worden gedaan.

16. BOSBRANDWEER AANGELEGENHEDEN

16.1 Eindrapportage geautomatiseerde natuurbewaking

In opdracht van het Bosschap heeft het Fysisch en Elektronisch Laboratorium van TNO onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van geautomatiseerde opsporing van beginnende branden in bos- en natuurgebieden. Het ging daarbij om een vervolgonderzoek met als doel:

- een demonstratie van de mogelijkheden van een systeem voor geautomatiseerde opsporing;
- informatie omtrent de effectiviteit en de kosten van een dergelijk systeem.

Enkele belangrijke resultaten kunnen als volgt kort worden samengevat.

- Technisch-wetenschappelijk en op grond van ontwikkelde apparatuur is aangetoond, dat het mogelijk zal zijn een geautomatiseerd bewakingssysteem te ontwikkelen, dat effectief is in het automatisch opsporen en vervolgens melden van natuurbranden. Zo'n systeem kan de gehele Veluwe dagelijks van minuut tot minuut bewaken.
- Op basis van de huidige goede en goedkope technologie zal het geautomatiseerde bewakingssysteem in 3 minuten een brand kunnen lokaliseren en alarmeren; met vliegtuigbewaking duurt dat ongeveer 15 minuten.
- De investeringskosten die nodig zijn om een gebied ter grootte van de Veluwe automatisch te bewaken bedragen, afhankelijk van de gekozen systeemconfiguraties, minimaal ongeveer f 450.000,- à f 650.000,-. De jaarlijkse lasten aan afschrijvingskosten en onderhoud zijn dan naar schatting f 150.000,-.
- De effectiviteit van een geautomatiseerd bewakingssysteem kan uitsluitend worden vastgesteld, wanneer het minstens één seizoen simultaan kan worden getest naast de vliegtuigbewaking.

Het bestuur van het Bosschap is van mening, dat het rapport een goed inzicht geeft in de mogelijkheden van een systeem van geautomatiseerde opsporing van beginnende branden. De onderzoeksresultaten rechtvaardigen het houden van een praktijkproef, zoals in de rapportage wordt aanbevolen. Het is echter de vraag of introductie van een dergelijk systeem in Nederland noodzakelijk is, omdat branden sinds de jaren 70 tijdig worden gesignaleerd, gemeld en geblust.

Verder moet worden onderkend, dat het onderhavige systeem de luchtsurveillance niet kan vervangen, omdat luchtsurveillance ook een belangrijke rol vervult bij eerste observatie van brand en bij de coördinatie van de bosbrandbestrijding, aldus het bestuur van het Bosschap. Dat sluit uiteraard niet uit, dat regionale en lokale bestuurders vanuit andere overwegingen de installatie van een dergelijk systeem als wenselijk zullen kunnen ervaren.

Het rapport is door het Bosschap aangeboden aan de ministers van LNV, van Binnenlandse Zaken en van Defensie, aan de provincie Gelderland en aan de regionale bosbrandweerorganisaties.

16.2 Financiering Luchtsurveillance Veluws Bosbrandweer Comité

Gedreven door dreigende financiële problemen liet het Veluws Bosbrandweer Comité (VBC) weten voornemens te zijn om luchtsurveillance te financieren door middel van een gemeentelijke areaalsheffing op bos- en natuurterreinen. Gelet op de mogelijke precedentwerking die daarvan zou uitgaan is op initiatief van het Bosschap bestuurlijk overleg tussen het VBC en het Bosschap geweest. Door het Bosschap is daarbij beargumenteerd, dat er geen aanleiding is om een areaalsheffing op te leggen aan de eigenaren en beheerders van bossen en natuurterreinen; nog afgezien van het feit, of dat juridisch haalbaar zou zijn.

Zowel door het Bosschap als door het VBC wordt het belang van een goede en effectieve bestrijding van branden onderkend. Verder wordt geconstateerd, dat de provincie Gelderland zich ten aanzien van het VBC nogal afstandelijk opstelt en weinig ondersteuning biedt. Bosschap en VBC hebben afgesproken de problematiek gezamenlijk bij de provincie aan de orde te stellen.

Nader overleg met de provincie Gelderland heeft weinig concreets opgeleverd.

In maart 1996 heeft het VBC aan de provincie Gelderland om financiële steun gevraagd ten behoeve van (voortzetting van) luchtsurveillance. De provincie heeft daarop laten weten geen extra geld ter beschikking te stellen, met als argument, dat luchtsurveillance een zaak voor gemeenten op de Veluwe is.

Het VBC heeft tegen dat besluit van de provincie bezwaar aangetekend, dat door het Bosschap is ondersteund. De behandeling van deze bezwaarschriften werd niet meer in 1996 afgerond.

Sinds september 1996 is het VBC in overleg met (vertegenwoordigers van) grote eigenaren en beheerders van bossen en natuurterreinen inzake de problematiek van financiering van luchtsurveillance.

Na verscheidene overlegondes lijkt zich voor het VBC het perspectief af te tekenen, dat de eigenaren/beheerders zich bereid zullen verklaren bij te dragen aan de kosten van luchtsurveillance. Een definitieve toezegging werd in 1996 evenwel nog niet gedaan.

17. FINANCIEEL OVERZICHT

Rekening van baten en lasten 1996

Baten

Heffingen	1.230.536.34
Diensten aan derden	57.250.--
Overige baten	102.311.96
Totaal baten	1.390.098.30

Lasten

Vergaderkosten en vergoeding voorzitter	73.064.54
Personeelsuitgaven en reis- en verblijfkosten	919.656.67
Huisvestings- en bureaunkosten	191.440.87
Diensten door derden	11.631.25

Subsidies en bijdragen:

1. Boomfeestdag	2.500.--
2. S.E.R.	2.536.--
3. Stichting Bos en Hout	37.500.--
4. De Landeigenaar	1.000.--
5. Perscentrum Nieuwspoort	100.--
6. Instituut voor Natuurbeschermingseducatie	100.--
7. Landbouw-Economisch Instituut	30.000.--
8. Nederlands Bosbouw Tijdschrift	1.000.--
9. Stichting B.O.S.	1.000.--
10. Houtoogststatistiek	9.000.--
11. Bedrijfsvergelijking	10.000.--
12. ProBos	20.000.--
13. Bijdragen Projecten	7.850.--
	122.586.--

Bijdragen aan bijzondere diensten:

1. Bosbrandweer	2.500.--
2. Subsidieregeling Leerlingwezen in de bosbouw	7.926.92
3. Arbeidsomstandigheden Bosbouw	25.000.--
4. Zaadcomité	14.647.--
5. Sociale aangelegenheden	2.500.--
6. Bosbouwmanifestatie	40.000.--
7. Stibos/Bosdata	11.000.--
8. ProBos	5.000.--
	108.573.92
Overige lasten	1.273.56
Totaal lasten	1.428.226.81

BALANS PER 31 DECEMBER 1996

omschrijving		omschrijving	
A K T I V A		P A S S I V A	
Inventaris	11.600.--	Algemene reserve	1.431.202.61
Diverse vorderingen en vooruitbetaalde posten	700.842.38	Reserve onderhoud gebouw	14.577.83
Effecten (belegde reserve)	49.860.--	Diverse schulden en nog te betalen posten	197.261.05
Geldmiddelen	1.671.594.91	Saldi diensten:	
		S.T.I.V.O.S.	71.639.80
		Toeslag pensioenen	315.036.91
		Sociale aangelegenheden	34.025.90
		Informatica bosbouwsector	109.491.82
		Bosbouwmanifestatie	53.297.70
		Controle Bosbouwambachtondernemingen	207.363.67
	<u>2.433.897.29</u>		<u>2.433.897.29</u>

**18. SAMENSTELLING BESTUUR, HOOFDAFDELING SOCIALE ZAKEN,
AFDELING BOSBOUWAMBACHTEN en SECRETARIAAT BOSSCHAP
PER 31 DECEMBER 1996**

Bestuur per 31 december 1996

voorzitter : mr. P.J.J.M. Mangelmans
vice-voorzitters: drs. O.O. Gorter en J.P.W. v.d. Horst

Benoemd door de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren

leden

mr. C.N. de Boer
drs. O.O. Gorter
A. Meijer

plaatsvervangende leden

drs. F.R.M. Naber
mr. C.A.F. d'Ansembourg
J.A.M. Vos

Benoemd door de Algemene Vereniging van Inlands Hout

lid

ing. C. Boon

plaatsvervangend lid

H.J.E. van Beuningen

Benoemd door de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

lid

mr. M. Brabers

plaatsvervangend lid

drs. N. van Heijst

Benoemd door de Voedingsbond FNV

leden

S. Binda
J.P.W. v.d. Horst
G. Nienkemper
F.J.B. Zwemmer

plaatsvervangend lid

W.B.M. Banning
G. Schaap
A.O. Nigten
R.A.M. Bouvy

Benoemd door de CNV Industrie- en Voedingsbond

lid

W. Kruithof

plaatsvervangend lid

C. Klaassen

secretaris : R.M.W.J. Nas
adjunct-secretaris: ir. A.H. Bouma

Hoofdafdeling Sociale Zaken per 31 december 1996

voorzitter: ing. F.J. Dillingh

leden

W.B.M. Banning
ing. H. Blaauw
J.P.W. v.d. Horst
W. Kruithof
ing. A.A.J.M. Leenaars
ir. A.H.Graaf Schimmelpenninck
H. Wegman
A.M. Wiezer

plaatsvervangende leden

S. Binda
vacature
F.J.B. Zwemmer
drs. G. Bosman
ing. P. Swager
jhr.mr. H.W.L. de Beaufort
vacature
ing. J. Baan

secretaris: ir. A.H. Bouma

Afdeling Bosbouwambachten per 31 december 1996

voorzitter: ing. C. Boon

leden

W.B.M. Banning
S. Binda
T. Graafland
C.J.M. Janssen
W. Kruithof
G. Nienkemper
R.E. Ras
A.J.M. Stikvoort
ing. P.B. Stouten
ing. G.J. Verhoef
F.J.B. Zwemmer

secretaris: ir. A.H. Bouma

Secretariaat per 31 december 1996

R.M.W.J. Nas	secretaris
ir. A.H. Bouma	adjunct-secretaris
dr.ir. J. Buis	beleidsmedewerker
J.Th.M.M. van Bergen	comptabele
T. Booijs-Slotema	secretaresse
Th.J. Lodde	administratief medewerkster
M.B.J. Roels	archief, post en reproductie

**OVERZICHT VAN BOSBEDRIJVEN PER EIGENAARSCATEGORIE VERDEELD NAAR GROOTTEKLASSE
(EIGENDOM GROTER DAN 5 HA)**

Bron: Bosschap 1996

soort eigenaar	klasse 5-25		klasse 26-50		klasse 51-100		klasse 101-250		klasse 251-500		klasse 501-1000		klasse 1001		totalen	
	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	aantal eig.	aantal ha	eigenaren	hectaren
Particulieren	892	10336	163	5936	118	8198	60	8807	26	8608	8	4636	3	5082	1270	51603
Gemeenten	129	1725	53	1915	62	4284	55	8758	31	10934	15	9416	6	8563	351	45595
Provincies	1	17	2	87	1	80	5	897	1	251	1	550	0	0	11	1882
Staatsbosbeheer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	81519	1	81519
Rijk (overig)	4	46	2	79	1	63	0	0	0	0	0	0	5	21843	12	22031
Waterschappen	8	104	5	200	6	449	1	171	0	0	0	0	0	0	20	924
Prov. landschappen	1	17	0	0	2	176	3	451	0	0	0	0	6	16151	12	16795
Stichtingen en Verenigingen	97	1254	32	1168	14	983	9	1375	1	468	3	2029	1	1519	157	8796
Natuurmonumenten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18081	1	18081
Recreatieschappen	6	82	6	207	7	519	4	791	0	0	1	922	0	0	24	2521
Waterleidingmij	3	55	1	49	1	94	4	641	0	0	1	521	1	1603	11	2963
totaal	1141	13636	264	9641	212	14846	141	21891	59	20261	29	18074	24	154361	1870	252710

RONDHOUTPRIJS-OVERZICHT (geldend per ultimo december 1996)

Omdat het houtaanbod in Nederland voornamelijk uit naaldhout bestaat en grotendeels zijn eindbestemming vindt in de sectoren spaanplaat hout, emballage en pallet hout, papier hout en zaaghout heeft onderstaande opgave hoofdzakelijk daarop betrekking. De gegevens hebben betrekking op gemiddelden franco verwerker voor binnen- en buitenlandse afnemers waarbij de bedragen op hele guldens zijn afgerond.

Verschillen per afnemer komen voor als gevolg van maatspecificatie en leveringsschema.

De markt is sterk in beweging. Het gevolg daarvan is dat zich snel wijzigingen in de onderstaande prijzen kunnen voordoen.

Sortiment	Lengte	Diameter zonder schors top voet		Houtsoort	Gemiddelde prijs/stère	Conversie- factor*	Gemiddelde prijs/m ³
Spaanplaat- hout (SPA)	1,00 - 1,15 ¹	8	35	naaldhout -(alle soorten)	43-45	0,63	68-71
				loofhout -(excl. pop.)	43-45	0,63	68-71
				populier ²	34-36	0,63	54-57
Papierhout (PAP)	2,06	10	35	grove den	45	0,62	73
	2,00	10	35	fijnspar	52	0,69	75
	2,00	11	35	populier(papier) ⁴			70 ³
	2,00	15 en op		populier(karton) ⁴			75-80 ³
Emballage en pallethout I	1,00 - 1,20	12	22	grove den	53	0,70	76
	1,00 - 1,20	12	22	pinus nigra	41	0,70	73
	1,00 - 1,20	12	22	lariks	49	0,70	70
	1,00 - 1,20	12	22	douglas	49	0,70	70
Emballage en pallethout II	1,00 - 2,50	16	35	grenen	58	0,68	85
	1,00 - 2,50	16	35	pinus nigra	55	0,68	81
	1,00 - 2,50	16	35	lariks	58	0,68	85
	1,00 - 2,50	16	35	douglas	58	0,68	85
Emballage en pallethout III	2,00 - 2,50	11	22	grove den	55	0,66	83
	2,00 - 2,50	11	22	pinus nigra	51	0,66	77
	2,00 - 2,50	11	22	lariks	52	0,66	79
	2,00 - 2,50	11	22	douglas	53	0,66	80
	2,00 - 2,50	11	22	spar	68	0,66	103
Emballage en pallethout IV	2,50 - 4,00	14	40	grove den	52	0,64	81
	2,50 - 4,00	14	40	pinus nigra	52	0,64	81
	2,50 - 4,00	14	40	lariks	52	0,64	81
	2,50 - 4,00	14	40	douglas	52	0,64	81
	2,50 - 4,00	14	40	spar	65	0,64	101
Emballage en pallethout	2,00	20		populier			70-75 ³

*) De conversiefactor is geen vast gegeven, maar hangt samen met lengte en Ø van het sortiment. Langer hout heeft i.h.a. een lagere factor. Zie kanttekeningen.

¹ Beperkte afzet van 2,40m¹-hout tegen een prijs van f 60-65/ton.

² Beperkte afzetmogelijkheden (f 43,-/ton).

³ Prijs per ton.

⁴ Italiaanse populier f 5,-/ton minder en wilg f 10,-/ton minder.

Zaaghout (ZAG)	naalddhout					
	lengte (m):			prijs per m ³		
				3,00-3,50	4,00-4,50	5,00-6,00
	2,50 en op	top 20	grove den	90-95	110	125-130
	2,50 en op	top 20	pinus nigra	80-85	100	115-120
	3,00 en op	top 22	lariks	75	80	90
	3,00 en op	top 20	douglas	90	105	115-120
	3,00 en op	top 20	spar	100	110	120-135
						top Ø 25

Overige prijzen:

naalddhout	Perkoenen: lengtes vanaf 0,80 m. grove den, douglas en lariks ca f 80-90/m ³ , spar ca f 110/m ³ (wisselend, afhankelijk van maat en vraag).	Heipalen: lengtes vanaf 4,00 m. top 11-16 cm. Geen pinus. Lariks, douglas, spar zijn geschikt. Ca f 95-115/m ³ en op (afh. van maat en vraag).
loofhout	Populier: klompenhout: f 80-90/ton. schilhout : f 120-127,50/m ³ .	Am. eik: Ø >35cm. l.>2,5m ¹ f 100-130/m ³ Inl. eik : Ø >35cm. l.>2,5m ¹ f 80-250/m ³ Beuk : (pallethout) f 95/ton

KANTTEKENINGEN

- * De prijsopgaven per stère en per m³ zijn franco-fabrieksprijzen zoals die netto door de gemiddelde leverancier worden ontvangen.
In die prijsopgave is dus ook verwerkt dat er verbruikers zijn die een betalingskorting toepassen bij snelle uitbetaling. Omgekeerd komt voor, dat, door een late uitbetaling, er sprake kan zijn van een rentelast die in mindering moet worden gebracht op de overeengekomen prijs.
Bovendien is er in meegenomen dat verschillende leveranciers bij dezelfde verbruiker een verschillende prijs ontvangen doordat er verschillen zijn in de aard van de leveringsverplichting (kwantum, leveringsschema). Een grote zagerij hanteert toeslagen op de aangegeven prijzen die samenhangen met de geleverde hoeveelheden kort profielhout.
- * De conversiefactoren die zijn gehanteerd om de stèreprijzen om te rekenen naar kubieke meter prijzen zijn gebaseerd op inschattingen.
Het is duidelijk dat de conversiefactor geen absoluut getal is maar een afhankelijke van houtsoort, van sortimentslengte, van diameterspreiding en van de wijze van stapeling.
(voorbeeld: stel grove den SPA is f 45,- per stère. Bij een factor van 0,60 wordt de opbrengst per m³ f 75,- en bij een factor van 0,65 wordt dat f 69,23. Een verschil van maar liefst f 5,77 per m³).
- * In de aangenomen gemiddelde conversiefactoren is er van uitgegaan dat verschillen in de nauwkeurigheid van volumemeting (in m³ en in stère) alsmede de (theoretische) meetwinst die ontstaat door inkoop van langhout en verkoop van sortiment wegvallen.
- * Bij het zaaghout, profielhout en kisthout is er geen rekening gehouden met prijsverschillen die bestaan tussen de kortere maten en de langere bij afnemers in binnen- en buitenland. Uitgegaan is van een gemiddelde lengte en een gemiddelde prijs. Voor lariks en douglas geldt dat er wisselende prijzen voor kunnen komen die soms samenhangen met specifieke orders bij een zagerij.

